

Tapio Kivelä

Tuolien vaikutus ravintolan viihtyisyyteen

Työn tyyppi (Opinnäytetyö)

Kevät 2013

Kulttuurin yksikkö

Muotoilun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurin yksikkö

Koulutusohjelma: Muotoilun koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Teollinen kalustemuotoilu

Tekijä: Tapio Kivelä

Työn nimi: Tuolien vaikutus ravintolan viihtyisyyteen

Ohjaajat: Jaakko Purtanen, Esa Savola, Vuokko Takala-Schreib

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 92

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyössä selvitettiin kyselylomakkeen, kuva-analyysin ja puolistrukturoidun haastattelun avulla Ravintola Lounasportaiden ja Hotelli Mesikämmenen ravintolan asiakkaiden kalustemielitymyksiä ja sisustusmakua. Haastattelussa selvitettiin, millainen on asiakkaiden mielestä viihtyisä ravintolatuoli ja mitkä ovat sille toivottavia ja mitkä epätoivottavia ominaisuuksia. Haastattelun, kuva-analyysin ja kyselylomakkeen yhdistelmää käytettiin tutkimusmenetelmänä, jotta voitiin suunnitella niillä saatujen tietojen pohjalta ergonomialtaan ja käytettävyydeltään ravintolatuoli, joka on markkinoilla olevia parempi ja sopii mahdollisimman monen ravintolan sisustukseen ja on sekä asiakkaiden että ravintolahenkilökunnan mieleen.

Tulokseksi saatiin, että ravintolatuolin pitäisi olla asiakkaiden mielestä tukevan näköinen, kestävä, siirreltävä ja siinä pitäisi olla ehdottomasti selkänoja ja pehmustettu istuinosa. Ravintolan henkilökunta arvosti näiden ominaisuuksien lisäksi myös tuolin keveyttä ja puhdistettavuutta. Kuva-analyysi paljasti, että asiakkaat pitävät ravintolatuoleissa yksinkertaisesta muotokielestä, jossa ei ole teräviä kulmia. Näiden tietojen pohjalta suunniteltiin ravintolatuolin prototyyppi. Tälle prototyypille tehtiin vielä ergonomiatestaus ravintoloissa, joissa muutamat asiakkaat koeistuivat tuolin ja kehuivat sen ulkonäköä ja ergonomiaa.

Avainsanat: ravintola, tuoli, ergonomia, viihtyisyys, sisustus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree Programme in Design

Specialisation: Industrial Furniture Design

Author: Tapio Kivelä

Title of thesis: The influence of the chairs on the cosy interior of the restaurant

Supervisors: Jaakko Purttanen, Esa Savola, Vuokko Takala-Schreib

Year: 2013

Number of pages: 92

Number of appendices: 2

In this thesis, I studied customer's tastes in furniture and interior design at two restaurants, called Lounasportaat and Hotel Mesikämmen in Ähtäri. I carried out this research by using semi-structured interview and picture analysis as my research methods. Besides interviewing the customers, I also asked them to fill in a questionnaire in order to find out what kind of chair they think is the most comfortable at the restaurant. They were also asked what qualities are desirable for a comfortable chair and what are not. On the basis of the data gathered by the questionnaires, interviews and picture analysis, I designed a restaurant chair which is ergonomically better designed and more usable than those currently on the market. This kind of chair would fit into the interior of most restaurants and would be welcomed by both customers and the staff.

The interviews and the picture analysis revealed that, according to the customers, a good restaurant chair should look sturdy and firm and it should be easily moved from one place to another, and it should definitely have a back and a padded seat. The staff agreed on those opinions given by the customers and they also put a high value on the lightness and cleanability of the chair. The picture analysis showed that the customers liked simple forms in chairs – without hard edges. On the basis of this information, I designed a prototype of a good restaurant chair. I returned to the restaurants with the prototype and asked some of the customers to sit and test it. They found it both ergonomically and visually attractive.

Keywords: restaurant, chair, ergonomics, cosy, interior

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO.....	9
2 RAVINTOLAN VIIHTYISYYS.....	12
2.1 Sisustus.....	12
2.1.1 Värit ja muodot.....	12
2.1.2 Valaistus.....	14
2.1.3 Tyyli ja tunnelma.....	15
2.1.4 Materiaalit.....	19
2.2 Kalustus.....	19
2.2.1 Ryhmittely.....	20
2.2.2 Elämyksellisyys.....	22
2.2.3 Merkityksellisyys.....	24
3 RAVINTOLAN TUOLIT.....	26
3.1 Toimivuus.....	26
3.2 Ergonomia.....	26
3.3 Materiaalit.....	29
4 AINEISTON KERUU RAVINTOLATUOLIN SUUNNITTELUUN	31
4.1 Tehtävien asettelu.....	31
4.2 Kohteiden esittely.....	31
4.3 Aineistonkeruumenetelmät.....	37
4.4 Aineiston analyysimenetelmät.....	43
4.5 Tulokset ja johtopäätökset.....	45
4.5.1 Kyselylomakkeen tulokset.....	46
4.5.2 Kuva-analyysin tulokset.....	49
4.5.3 Puolistrukturoidun haastattelun tulokset.....	56

4.5.4 Ergonomian testauksen tulokset	60
5 SUUNNITTELUN TEORIAA.....	65
5.1 Konseptoinnin lähtökohdat ja tavoitteet.....	68
5.2 Suunnitteluveturit	69
5.3 Suunnittelutyötä rajoittavat tekijät.....	70
5.3.1 Teollinen valmistettavuus.....	70
5.3.2 Valmistuskustannukset ja myyntihinta	70
5.3.3 Liikuteltavuus ja puhdistettavuus	71
6 RAVINTOLATUOLIN PROTOTYYPPI	72
6.1 Luonnostelu ja konseptointi.....	73
6.2 Muotoiluprosessi	77
7 POHDINTA	85
LÄHTEET	87
KUVIEN LÄHTEET	89
LIITTEET	93

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Ravintola Peppersack, Viro, Tallinna	15
Kuvio 2. Club Dem, Turkki Alanya, hotellin ravintolan aula	17
Kuvio 3. Lähikuva Club Demin aulan tuolin verhoilun ja istuintyydyn pintakuvioinnista	18
Kuvio 4. Ravintolakalusteiden väliset etäisyydet (Baraban & Durocher 2010, 106).	21
Kuvio 5. Tunnesiteiden kiinnittyminen tuotteeseen (Keinonen 2000,149).	24
Kuvio 6. Mesikämmenen ravintolan tuoleja.....	32
Kuvio 7. Mesikämmenen ravintolan suurempi sali	33
Kuvio 8. Mesikämmenen ravintolan tuoleja.....	34
Kuvio 9. Lounasportaiden ravintolatila	35
Kuvio 10. Lounasportaiden takkakabinetti	36
Kuvio 11. Yksityiskohta Lounasportaiden takkakabinetista.....	37
Kuvio 12. Moninkertaiset tulkinnat (Hirsjärvi & Hurme 2008, 151).	44
Kuvio 13. Tulkintojen moninkertaisuus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1996, 224).	44
Kuvio 14. Ravintolakalusteiden tärkeimmät ominaisuudet asiakkaiden mukaan ..	46
Kuvio 15. Lounasportaiden asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet	47
Kuvio 16. Mesikämmenen asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet	48
Kuvio 17. Viihtyisin ravintola	50
Kuvio 18. Viihtyvyydeltään huonoin ravintola	52
Kuvio 19. Viihtyvyydeltään paras tuoli.....	54
Kuvio 20. Ergonomian testausta	62
Kuvio 21. Asiakkaiden pituus	63
Kuvio 22. Tavallisimpia suunnitteluprosessin vaiheita (Väyrynen, Nevala, Päivinen 2004, 22.).....	66
Kuvio 23. Käyttäjälähtöisen suunnitteluprosessin vaiheet (Väyrynen, Neva, Päivinen 2004, 24.)	67
Kuvio 24. Yrjö Kukkapuron suunnittelema tuoli ergonomiakokeiluihin	72
Kuvio 25. Ote selkänojan luonnoksista	73
Kuvio 26. Ote istuinosan luonnoksista	74
Kuvio 27. Konsepti 1	74

Kuvio 28. Konsepti 2	75
Kuvio 29. Konsepti 3	75
Kuvio 30. Konsepti 4	76
Kuvio 31. Konsepti 5	76
Kuvio 32. Konsepti 6	77
Kuvio 33. Tuolin jalat karkeassa muodossaan	78
Kuvio 34. Tuolin osia keskeneräisinä	79
Kuvio 35. Tuolin runko liimauksessa	80
Kuvio 36. Tuolin runko koottuna	81
Kuvio 37. Tuolin mittoja	82
Kuvio 38. Ravintolatuolin prototyyppi	83
Kuvio 39. Ravintolatuolin prototyyppi	84
Kuvio 40. Ravintolatuolin prototyyppi	84

Käytetyt termit ja lyhenteet

Ahtaus	Fyysisen ja psyykkisen tilan puutteen aiheuttama epämukavuuden tai stressin tuntemus. (Launis & Lehtelä 2011, 122.)
Antropometria	Ihmisten mittaamista koskevan tutkimusalue. (Launis & Lehtelä 2011, 47.)
Ekologisuus	Ympäristöä mahdollisimman vähän kuluttavaa toimintaa, esimerkiksi raaka-aineita säästämällä ja kierrättämällä, sekä luonnon saastuttamista minimoimalla. (Baraban & Durocher 2010, 284-288.)
Ergonomia	Tieteenala, joka osaamisalueenaan soveltaa teoriaa, periaatteita, tietoja ja menetelmiä käytännön suunnitteluun, jotta saataisiin ihmisille mahdollisimman hyvin toimivia ja mukavia tuotteita. (Väyrynen, Nevala, Päivinen 2004, 17.)
Esteettisyys	Synonyymi sanalle kauneus. (http://www.peda.net/veraja/projekti/centraali/jao/ryhma3/lp)
Kognitiivinen	Synonyymi sanalle tiedollinen tai tajunnallinen. (Keinonen 2000, 144.)
Kyselylomake	Tietoisuuden ja ajattelun sisältöihin kohdistuva menetelmä, jolla saadaan tietoa tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 35-36.)
Käytettävyys	Tavoitteiden saavuttaminen tuotteen avulla tehokkaasti, tuloksellisesti ja miellyttävästi. (Väyrynen, Nevala, Päivinen 2004, 17.)

Miellyttävyys	Tuntemus, jonka kokemisen edellytyksenä on tyytyväisyys, epämukavuuden puuttuminen ja myönteinen suhtautuminen tuotteen käyttöön. (Väyrynen, Nevala, Päivinen 2004, 17.)
Orgaaninen muoto	Muoto, joka on suunniteltu erityisesti tukemaan jotain tiettyä funktiota. (Holmberg 2000, 8-9.)
Puolistrukturoitu haastattelu	Haastattelumenetelmä, joka sijoittuu strukturoidun lomakehaastattelun ja teemahaastattelun väliin. Siinä haastateltaville esitetään samat tai suurinpiirtein samat kysymykset samassa järjestyksessä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)
Stressi	Tuntemus tilanteen vaatimusten ja omien mahdollisuuksien tai oman suorituskyvyn ristiriidasta. Stressireaktio käsittää muutoksia tärkeissä elintoiminnoissa. (Launis & Lehtelä 2011, 108.)
Suunnitteluveturit	Suunnittelua ohjaavia ja tiiviisti kiteytettäviä päämääriä, joiden läpi suodatetaan taustainformaatiota. Vastine englanninkielen sanalle design driver. (Keinonen 2000, 194 - 195.)
Teemahaastattelu	Täsmennettyyn aihealueeseen keskittyvä tiedonhankintatapa, jolla saadaan mielipiteitä tutkimuksen kohteesta puhutussa muodossa. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 11, 41.)
Valaistusvyöhyke	Rajattu alue, jossa on väriltään, sijoittelultaan ja kirkkaudeltaan tietynlainen valaistus. (Baraban & Durocher, 2010, 78.)

1 JOHDANTO

Kiinnostukseni ravintolakalusteisiin kumpuaa siitä, että ravintoloissa työskennellessäni olen huomannut tuolien käytettävyydessä puutteita ja kehityskohteita. Monesti ravintolan tuolien ergonomiassa olisi parantamisen varaa. Tuolit ovat usein painavia, mikä aiheuttaa sen, että niiden nostelu ja siirtely on raskasta ja johtaa ennen pitkää työntekijöiden selkävaivoihin. Olen havainnut, että ravintolatuolit ovat harvoin pinottavia ja usein sisustukseen sopimattomia.

Kerron tämän opinnäytetyön teoriataustassa ravintolan viihtyisyyteen vaikuttavista tekijöistä. Selvitän, miten sisustuksella ja kalustuksella voidaan vaikuttaa viihtyisyyteen, erityisesti pohdin tuolien vaikutusta siihen. Opinnäytetyöni aihe on perusteltu, koska maailma on täynnä ravintoloita, mutta tuolien vaikutusta niiden viihtyisyyteen ei ole juuri selvitetty. Suomenkielistä ravintolatuoleja käsittelevää kirjallisuutta on olemassa hyvin suppeasti. Kuitenkin esimerkiksi ravintolan tuoleihin sovellettavaa tietoa ergonomiasta löytyy enemmän, muun muassa Launiksen ja Lehtelän kirjasta *Ergonomia* (2011), sekä Väyrysen, Nevalan ja Päivisen kirjoittamasta teoksesta *Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa* (2004), joita voidaan hyödyntää lähdeettäessä suunnittelemaan viihtyisää ravintolatuolia. Tilojen sisustusta käsitteleviä kirjoja on olemassa runsaasti ja myös ravintoloiden viihtyisyyttä on tutkittu.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kyselylomakkeen, kuva-analyysin ja puolistrukturoidun haastattelun avulla, mitkä ovat hyvän ravintolatuolin perustekijät. Selvitän myös mitä ongelmia ravintolatuoleissa on. Saamani tiedon pohjalta lähdän suunnittelemaan ravintolaan tuolia, joka olisi jollakin tavalla markkinoilla olevia ravintolatuoleja parempi. Otan tavoitteeksi sen, että muotoiluprosessissa syntyvä tuolin prototyyppi olisi erityyppisiin ravintoloihin ja mahdollisimman monille ihmisille sopiva. Suunnittelutyössä otan huomioon muutamat ominaisuudet, joita asiakkaat pitävät tärkeimpinä ravintolakalusteissa. Annan painoarvoa myös ravintolan henkilökunnan ja omistajien mielipiteille, siitä mitkä ovat heidän mielestään tärkeimpiä ominaisuuksia ja selvitän, eroavatko ne

asiakkaiden mielipiteistä. Prototyypin valmistuttua teen sille vielä ergonomiatestausta ravintoloissa.

Rajasin kohderavintoloiksi kaksi hyvin erityyppistä ravintolaa Ähtärissä: Hotelli Mesikämmen ja lounasravintola Lounasportaat . Kalusteisiin liittyvä opinnäytetyön aihe on molemmille ajankohtainen, koska Ähtärin matkailualueella tehdään suuria muutoksia lähiaikoina ja sen toimintaa kehitetään. Tämän myötä myös Hotelli Mesikämmenen sisustusta ja kalustusta uusitaan. Ravintola Lounasportaissa on edessä pian omistajanvaihdos, ja sen myötä kalustusta ja sisustusta myös siellä saatetaan päivittää.

Haastattelen molemmissa ravintoloissa omistajia, työntekijöitä ja asiakkaita heidän kokemuksistaan ravintolatuoleista ja ravintoloiden viihtyisyydestä. Näytän asiakkaille kuvia erityyppisistä ravintolaympäristöistä saadakseni selville, millaiset ravintolat asiakkaat mieltävät viihtyisiksi. Selvitän asiakkaiden mielipiteitä hyvän ravintolatuolin ominaisuuksista käyttämällä haastattelun apuna kyselylomaketta ja kuvakollaasia erilaisista ravintolatuoleista. Näiden tietojen pohjalta suunnittelen tuolin, joka sopii mahdollisimman moneen erityyppiseen ravintolaan ja miellyttäisi useimpia asiakkaita.

Toimin yritysyhteistyössä Junetin ja Hakola Huonekalun Oy:n kanssa. Nämä yritykset tuntuivat parhailta valinnoilta yhteistyökumppaneiksi, koska minulla on entuudestaan hyviä kokemuksia näistä molemmista. Lisäksi yritysten verstaiden sijainti Jurvassa mahdollistaa vaivattoman yhteistyön. Olen ollut molemmissa yrityksissä työharjoittelussa ja yhteistyön jatkaminen opinnäytetyön parissa heidän kanssaan tuntui loogiselta jatkumolta. Hakola Huonekalu ja Junet tekevät paljon yhteistyötä keskenään ja senkin takia molempien yritysten ottaminen yhteistyökumppaneiksi tuntui luontevalta.

Hakola Huonekalulta tilataan kalusteita myös hotelleihin, joten ajattelin, että mikäli suunnittelen toimivan ravintolakalusteen, minulla saattaisi olla mahdollisuus saada se heidän kauttaan tuotantoon. Yritysyhteistyöni jättää minulle vapaat kädet soveltaa tietämystäni ravintoloista ja tehdä tuolista juuri sellainen, mitä ravintoloihin kaivataan. Sovimme yritysten kanssa heti alussa, että he eivät rajoita

muotoiluprosessiani esimerkiksi määrittelemällä etukäteen tuolin tyyliä. Sovimme kuitenkin alustavasti yhdessä, että valmistusmateriaalina olisi puu. Lähden silti rajaamaan valmistusmateriaaleja ja pohtimaan tuolin muotokieltä vasta haastattelujen pohjalta.

2 RAVINTOLAN VIIHTYISYYS

2.1 Sisustus

Viihtyisäksi koettu ravintola on mahdollisimman vähän stressaava ja siellä on mahdollista rentoutua. Maaretta Tukiaisen (2010, 53.) mukaan ympäristön viihtyisyyteen vaikuttaa oleellisesti se, kuinka paljon siellä on melua. Myös valaistus ja ihmisten fyysinen sijoittelu tilassa vaikuttavat ravintolan viihtyisyyteen. Ravintolan sisustuksella voidaan vaikuttaa paljon siihen, kuinka siellä viihdytään. Viihtyisyyteen ravintoloissa vaikuttavat muun muassa mahdollisuus yksityisyyteen, sisustuksessa käytetyt värit, taustahälinän määrä, ihmiset, ravintolan tyyli sekä kalustus.

2.1.1 Värit ja muodot

Mikäli ravintolassa on paljon kirkkaita ja voimakkaita värejä, asiakkaiden on vaikea rentoutua siellä. Tukiaisen (2010, 88.) mukaan rauhoittavin värisävy on magenta, mutta myös eri sinisen, vihreän sekä purppuran sävyjen on todettu miellyttävän ja rauhoittavan useimpia ihmisiä. Tukiaisen mukaan eri harmaansävyjen miellyttävyyden on todettu lisääntyvän ihmisten silmissä suoraan verrannollisesti sen mukaan, mitä vaaleampia sävyt ovat. Ravintolan värimaailmalla on siis suuri merkitys siihen, kuinka stressaavaksi siellä olo koetaan.

Tukiainen korostaa sitä, että yhtä väriä sisustuksessa käyttämällä saavutetaan harvoin toivotunlainen lopputulos. Mikäli halutaan luoda tasapainoinen ja mielenkiintoinen sisustus on löydettävä toimiva värien ja sävyjen yhdistelmä. Oikeanlainen värien ja sävyjen yhdistely nivoo yhtäläillä kalusteet, kuin sisustuksenkin yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Kun kalusteiden ja sisustuksen värimaailma ja muotokieli kohtaavat, se luo esteettisen vaikutelman. Yleensä asiakkaiden on mukava tulla ravintolaan, jossa kalustus ja sisustus ovat sopusoinnussa. Ravintolasta riippuen sisustuksen kanssa

samansävyiset tai vastaväriset tuolit sopivat usein ravintolan tunnelmaan. Olen havainnut, että suosimalla samoja sävyjä ja materiaaleja ravintolan sisustuksessa ja kalusteissa, luodaan harkittua tunnelmaa ja toimivaa yleisilmettä.

Maaretta Tukiaisen, (2010, 88) sekä Barabanin ja Durocherin (2010, 79) mukaan ihmismieli kokee vaaleat tilat tummia avoimemmiksi. Myös eri sinisen sävyillä koetaan olevan tilaa avartava vaikutus. Punaisen sävyillä taas on tilaa supistava ominaisuus. Barabanin ja Durocherin (2010, 79) mukaan kannattaa suosia suurissa ravintoloissa tummia, lämpimiä värejä niiden tiloja supistavan vaikutuksen takia ja koska ne luovat kodikkuutta. Tummia värejä kannattaa heidän mielestään suosia erityisesti pöytien kansissa, koska ne lisäävät tyylikkyyttä. Tukiaisen kertoo, että värien on todettu vaikuttavan suuresti paitsi ympäristön viihtyisyyteen, myös tilan identiteettiin ja imagoon.

Ihmiset liittävät tiedostamattaan väreihin erilaisia ennakko-odotuksia ja ominaisuuksia. Tukiaisen (2010, 88) mukaan esimerkiksi sininen väri liitetään hyvään hinta-laatusuhteeseen ja koetaan usein vaikka oranssia väriä miellyttävämmäksi. Tukiaisen mukaan vaaleiden, neutraalien sävyjen mielletään kertovan laadusta. Mielestäni ravintolan sisustuksen värejä valitessa tulisi ottaa huomioon kulttuurisidonnaisten seikkojen merkitys siihen, miten eri värit mielletään. Eri puolilla maailmaa saattaa samalla värillä olla päinvastainen vaikutus. Barabanin ja Durocherin mukaan (2010, 79) värien psykologista vaikutusta tutkinut Andrew Elliot on sitä mieltä, että väreillä on erilainen merkitys eri tilanteissa ja on pitkälti tilanteesta riippuvaista, kuinka värit vaikuttavat ihmisen ajatteluun, käyttäytymiseen ja tunteisiin.

Muotojen toistuvuus esimerkiksi sisustuksessa luo yleensä harmoniaa. Toistamalla tietoisesti jotain sisustuksesta löytyvää muotoa tai väriä myös kalusteissa, voidaan lisätä kalusteiden ja sisustuksen yhteensopivuutta. Kontrasti sisustuksen ja kalusteen muotojen ja värien välillä taas luo mielenkiintoista jännitettä, joka saattaa myös olla tervetullutta. Vastavärejä käyttämällä saadaan aikaiseksi tällaista hallittua jännitettä.

Barabanin ja Durocherin (2010, 81) mukaan ruskean tummemmat sävyt ovat ravintolaympäristössä neutraaleja värejä ja niiden käyttö mahdollistaa joustavan sisustuksen muuttamisen. He jatkavat, että ruskean sävyt paitsi parantavat ruoan värejä, myös luovat erinomaisen taustan muille väreille.

2.1.2 Valaistus

Tukiainen (2010, 90) kertoo, että oikeanlainen valaistus on todistetusti ollut osasy monien ravintoloiden menestymiseen. Valaistus on Barabanin ja Durocherin (2010, 78) mielestä kenties kaikkein tärkein yksittäinen osa hyvää ravintolasuunnittelua ja heidän mielestään sen vaikutus ravintolan viihtyisyyteen on valtava. Heidän mukaansa valaistuksella luodaan tunnelmaa ja sen avulla voidaan vaikuttaa siihen, saako asiakas ravintolasta vaikkapa vihamielisen, ystävällisen, hillityn, mielenkiintoisen, hiljaisen tai energisen kuvan. Tukiaisen mukaan valaisimet täytyy sijoitella siten, etteivät ihmiset häikäisty. Oikeanlaisella valaistuksen määrällä, laadulla ja sijoittelulla voidaankin vaikuttaa suuresti ravintolan viihtyvyyteen.

Eri valaistusvyöhykkeiden suunnittelu on äärimmäisen tärkeää. Barabanin ja Durocherin mukaan oikeanlaisilla ja hyvin sijoitelluilla valaistusvyöhykkeillä saadaan aikaiseksi esimerkiksi se, että ulkoa kirkkaasta auringonpaisteesta sisään astuva asiakas ei tunne sokaistuvansa saapuessaan ravintolaan. Sisään tullessa on tässä tapauksessa kirkkaampi valaistusvyöhyke ja valaistusvyöhykkeet himmenevät asteittain, mentäessä syvemmälle ravintolaan. Vastaavasti illalla asiakkaiden lähtiessä pois ravintolasta, eteisessä olisi oltava himmeämpi valaistus, jotta ihmisten silmät tottuisivat nopeammin pimeyteen ulkona. Barabanin ja Durocherin mielestä valaistuksen kirkkautta olisikin hyvä pystyä säätelemään.

Barabanin ja Durocherin mukaan (2010, 79) on syytä muistaa, että valaistus ja värit ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Pinnat, materiaalit ja värit näyttävät erilaisilta valaistuksesta riippuen. Heidän mukaansa oikea valaistuksen väri on se, missä ihmisten ihon sävyt näyttävät hyvältä. Baraban ja Durocher kertovat, että ihmisten tuntiessa olonsa viehättäviksi, he myös nauttivat ravintolassa olosta

enemmän ja tulevat sinne useammin. Baraban ja Durocher sanovat, että myös ruoan on todettu näyttävän hyvältä samassa valaistuksessa, kuin ihmisen ihonkin. Barabanin ja Durocherin mukaan molemmat näyttävät parhaalta valkohehkuisessa valossa. Tällaista valoa saadaan aikaiseksi muun muassa LED-valoilla.

Baraban ja Durocher kertovat, että alaspäin suuntautuvan valon ihmiset kokevat epäedulliseksi itselleen, koska se korostaa kaikkia vikoja ja saattaa luoda ikäviä varjoja kasvoille. Heidän mukaansa asiakkaat kokevat olonsa epämiellyttäväksi, mikäli heidän pöytänsä on valaistu kirkkaammin, kuin muu ravintolaympäristö. Tällöin asiakkaat kokevat saavansa liikaa epämieluisia huomiota ja olevansa korostetusti esillä.

2.1.3 Tyyli ja tunnelma

Sisustamalla jonkun teeman mukaan ja käyttämällä sisustuksessa mielenkiintoisia kalusteita, voidaan ravintolaan luoda mukava tunnelma ja persoonallinen yleisilme.

Kuvio 1. Ravintola Peppersack, Viro, Tallinna

Ravintola Peppersack (Kuvio 1.) Tallinnassa on sisustettu keskiaikaisen teeman mukaan. Sen kalusteet ovat näyttäviä tunnelmanluojia, joiden yksityiskohdat ovat tarkkaan harkittuja. Pöytä on näyttävän jyrä ja tuolit ovat samaan aikaan sekä yksinkertaisia, että koristeellisia. Muukin sisustus on keskiaikateeman mukaista. Kuvan taustalla näkyy takka ja seinälle on maalattu vanha keskiaikainen kartta. Ravintolan valaistuksessa on käytetty kynttilöitä ja suuret ikkunat päästävät sisään luonnonvaloa. Tällä saadaan aikaiseksi tunnelmallinen valaistus, jossa ravintolan kaikki osat eivät ole yhtä hyvin valaistuja.

Seinät ovat rapattua kiveä ja lattioita peittävät kivilaatat sekä osassa ravintolaa vanhan näköiseksi käsitelty tumma laminaatti. Monet koriste-esineet naulakoista lähtien on valmistettu takoraudasta ja missään ei näy muovia. Ravintolan ruokalistat ja jopa vieraskirjakin ovat keskiaikaisen näköisiä ja niiden fontti ja kirjoitusasu on vanhahtava. Aterimet ja astiat ovat kuin suoraan keskiajalta, ne ovat koruttomia, yksinkertaisia ja pelkistetyssä tyyliin kauniita. Työntekijät ovat pukeutuneet keskiaikaisiin asuihin ja iltaisin ravintolassa järjestetään miekkailunäytöksiä. Nämä seikat yhdessä luovat aitoa keskiaikaistunnelmaa.

Kuvio 2. Club Dem, Turkki Alanya, hotellin ravintolan aula

Club Demissä, Turkin Alanyassa, hotellin ravintolan aulaa koristavat huomiota herättävät turkkilaistyylliset kalusteet. (Kuvio 2.) Ne sopivat äärimmäisen hyvin muuhun samantyyppiseen sisustukseen. Niissä toistuvat samat sävyt, muodot ja ornamentit, joita on nähtävissä muuallakin ravintolan sisustuksessa. Kalusteet ovat tärkeä osa Club Demin ravintolan omaleimaista tunnelmaa. Tumman ruskean, beessin eri sävyjen ja kultauksen käyttö sisustuksessa luo ylellisen ja siistin vaikutelman ravintolasta.

Club Demin sisustuksessa esiintyy paljon erilaisia koristeita ja ornamenttiikkaa, (Kuvio 3.) mutta ne ovat kuitenkin keskenään hyvässä harmoniassa. Koristuksia yhdistäviä tekijöitä ovat paitsi samansävyiset värit myös samantapaiset koristekuviot ja samojen materiaalien käyttö niissä. Club Demin ravintolan aulasta on vaikea löytää aivan yksiväristä pintaa. Kaikkialla on tekstuureja, mutta vaikka niitä on paljon, ne kuitenkin rauhoittavat toisiaan ja sopivat hyvin yhteen.

Kuvio 3. Lähikuva Club Demin aulan tuolin verhoilun ja istuintyyntyn pintakuvioinnista

Baraban ja Durocher (2010, 238 - 239) kertovat haastattelussaan, että johtavan ravintola-arkkitehti Warren Ashworthin mukaan yritys luoda ravintolaan tietynlaista henkeä, saattaa pilata koko ravintolan tunnelman. Ashworth korostaa sen tärkeyttä, ettei ylisuunnittele. Mielestäni ravintolaa sisutettaessa pitäisi ensimmäisenä ottaa huomioon käytännöllisyys ja käytettävyys, vasta tämän jälkeen esteettiset seikat ja tietynlaisen tunnelman tavoittelu. Baraban ja Durocher kertovat, että Ashworthin mukaan muotoilun merkitys ravintoloiden menestykseen on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Arkkitehtien ja muotoilijoiden onkin suunnittelussaan tasapainoitava monien eri asioiden, kuten kotoisuuden ja muodikkouden välillä.

2.1.4 Materiaalit

Maaretta Tukiaisen (2010, 87) mukaan joustavasti muuntuvat ergonomiset materiaalit, jotka lisäävät rentoutta, tulevat yleistymään tulevaisuudessa. Hän uskoo, että kyseisiä materiaaleja suosimalla sekä panostamalla tilan rentouteen ja viihtyvyyteen, voidaan parantaa myös esimerkiksi ravintolan tuottavuutta. Tukiaisen mukaan materiaalit vaikuttavat siihen, miten asiakkaat suhtautuvat tilaan.

Tukiainen kertoo, että asiakkaiden ensivaikutelma ravintolasta riippuu eri tekijöistä, kuten käytettyjen materiaalien pintakuviosta, painosta, väristä, pinnan viimeistelytekniikasta ja monista muista seikoista. Tärkeää on myös se, miten eri materiaalit ikääntyvät ja kuluvat, sekä se, miltä niitä tuntuu koskettaa.

Oikeiden materiaalien käytöllä sisustuksessa on valtava merkitys, esimerkiksi keskiajan hengessä sisustetussa ravintolassa ei kannata käyttää muovia sisustuksessa. Keski-ikäistyyliseen sisustukseen materiaaleiksi sopisivat paremmin esimerkiksi puu, kivi, takorauta, villa ja nahka.

2.2 Kalustus

Ravintolan kalusteet ovat kenties tärkein sisustuselementti. Ne määrittävät pitkälti ravintolan tunnelmaa ja niiden avulla ravintolat voivat erottautua muista ravintoloista ja luoda haluamaansa imagoa. Barabanin ja Durocherin (2010, 78, 105) mukaan ravintolan kalustus on valaistuksen ohella suurin yksittäinen osatekijä, joka vaikuttaa ravintolan tunnelmaan.

Asiakkaat ovat läheisemmin tekemisissä kalusteiden kuin muun sisustuksen kanssa. Asiakkaat ovat fyysisessä kontaktissa erityisesti ravintolan tuolien kanssa ja mikäli muotoilu on keuhkoa, se yleensä huomataan. Hyvä ja toimiva muotoilu taas saattaa monesti jäädä huomaamatta.

Monet Suomen ravintoloista kuuluvat johonkin ravintolaketjuun ja ne kalustetaan ja sisustetaan tietyn tyylin mukaan keskenään hyvin samanlaisiksi, esimerkkinä voisi

mainita vaikka Rosson. Kuitenkin pienten, yksityisten ravintoloiden voisi olla tarpeen käyttää kalustusta erottautumiskeinona muista ravintoloista. Ravintoloita saatetaan sisustaa ja kalustaa jonkun teeman mukaan tai tietyn aikakauden hengessä. Kalustus kertoo paljon ravintolasta, sen tasosta, arvoista ja asiakaskunnasta. Siksi kalusteiden muotoilulla on mahdollista vaikuttaa siihen, millainen kuva ravintolasta halutaan antaa.

2.2.1 Ryhmittely

Usein unohdetaan, että tilan ja kalusteiden täytyy mahdollistaa ihmisten jakautuminen keskenään pieniin ryhmiin. Baraban ja Durocher (2010, 245.) kertovat ravintolasuunnittelija Bill Aumillerin sanoneen, että mahdollisuus mukavaan yhdessäoloon ja sosiaalisen kanssakäymiseen ovat niitä seikkoja, joita asiakkaat arvostavat eniten ravintoloissa nyt ja tulevaisuudessa.

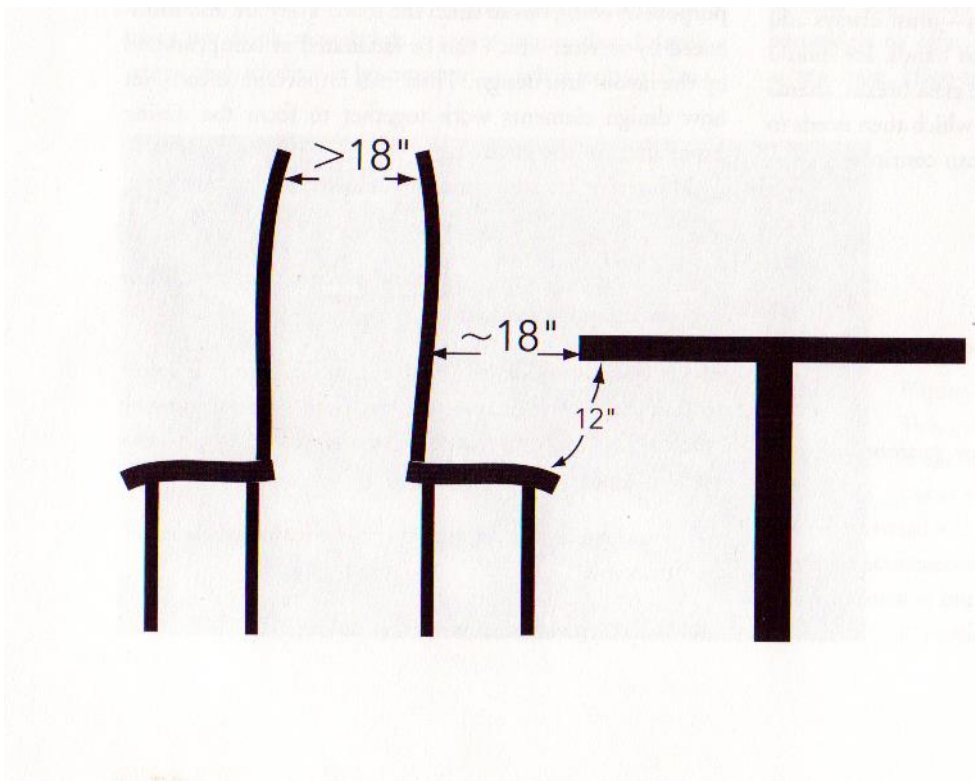
Launiksen ja Lehtelän (2011, 123) mukaan ihmiset, joilla on tilan järjestelyjen vuoksi suora kommunikointiyhteys toisiinsa, ovat tiheämmässä vuorovaikutuksessa keskenään. Paikassa jossa ihmisten välinen vuorovaikutus on suurempaa, myös viihdytään pidempään. Tästä syystä kommunikointiyhteyden huomioonottaminen ja edesauttaminen jo kalustetta suunniteltaessa on tärkeää.

Ravintolat ovat aina tiloina julkisia, joten niissä voi olla vaikea löytää yksityisyyttä. Launis ja Lehtelä (2011, 121) määrittelevät yksityisyyden tarpeeksi säädellä vuorovaikutustaan kanssaihmiisiin. Ravintoloissa voi olla vaikea rajoittaa vuorovaikutustaan muihin, jos kalusteet on ryhmitelty liian lähelle toisiaan. Vaikka suurin osa asiakkaista haluaisi olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa, saattavat esimerkiksi yksinäiset lounastajat tai vaikkapa imettävät äidit kaivata ravintoloissa hieman enemmän yksityisyyttä kuin muut asiakkaat. Tätä yksityisyyden tarvetta voidaan viestittää esimerkiksi valitsemalla istumapaikka kaukaa muista ihmisistä.

Launiksen ja Lehtelän (2011, 122) mukaan mahdollisuus yksityisyyteen on äärimmäisen tärkeää ihmisen hyvinvoinnille. Sen mahdollisuutta ravintoloissa voidaan lisätä ryhmittelemällä kalusteita oikein suhteessa toisiinsa ja ravintolan

pohjapiirroksien. Myös esimerkiksi väliseinillä voidaan erottaa ravintolasta tietty osa niiden asiakkaiden käyttöön, jotka kaipaavat enemmän yksityisyyttä.

Ravintoloita kalustettaessa on syytä kiinnittää huomiota kalusteiden ryhmittelyyn lisäksi niiden määrään. Mikäli kalusteita on ravintolan kokoon nähden liikaa, alkaa ravintola helposti tuntua ahtaalta ja asiakkaille tulee tukala olo. Launiksen ja Lehtelän (2011, 122) mukaan ihmiset eivät miellä ahtautta niin pahaksi kokemukseksi, jos he kokevat voivansa vaikuttaa yksityisyyteensä ja tilaan ympärillään.

Kuvio 4. Ravintolakalusteiden väliset etäisyydet (Baraban & Durocher 2010, 106).

Ravintoloissa olisi jätettävä asiakkaille ja henkilökunnalle selkeät kulkuväylät, jottei tarvitse pelätä tuuppivansa vahingossa toisia asiakkaita pujotellessaan pöytien välissä. Barabanin ja Durocherin (2010, 106) mukaan (Kuvio 4.) vastakkaisten ravintolatuolien väliin tulisi jäädä vähintään 46 senttimetrin tila, jotta tarjoilijat pääsevät kulkemaan ravintolassa esteettömästi.

Tuolin selkänöjan etäisyyden pöydän kulmaan pitäisi olla Barabanin ja Durocherin yleisohjeiden (2010, 106) (Kuvio 4.) mukaan noin 46 senttimetriä, jotta mukava ruokaileminen olisi mahdollista. Pehmustetun istuinosan ja pöydän alareunan väliin pitäisi jäädä noin 30 senttimetriä, jotta jaloille olisi tarpeeksi tilaa. (Kuvio 4.) Näitä yleisluontoisia ohjeita noudattamalla voidaan ryhmitellä ravintolan kalusteet suhteessa toisiinsa siten, että ravintolat eivät vaikuta asiakkaista ahtailta.

2.2.2 Elämyksellisyys

Keinosen (2000, 142 - 143) mukaan yritettäessä luoda positiivisia kokemuksia, eli elämyksiä, täytyy muotoilussa ottaa huomioon erityisesti ympäristö, jossa toimitaan, sosiaaliset ulottuvuudet, ihmisten arvomaailma, sekä se mitä asiakas odottaa saavansa. Persoonallisilla kalusteilla voidaan luoda ravintoloihin halutunlaista tunnelmaa ja niitä voidaan käyttää katseenvangitsijoina ja sisustuselementteinä. Esimerkiksi kalaravintola voidaan sisustaa meriteeman mukaan ja käyttää kalustuksessa samoja materiaaleja ja esineitä, joita käytetään laivoissa. Tällä tavalla voidaan saada ravintolaan elämyksellisyyttä.

Keinonen (2000, 144 - 145) kertoo kirjassaan Forlizzin ja Fordin jaotelleen elämyksellisyyden neljään osatekijään. Nämä elämyksellisyyden komponentit ovat:

- tiedostamaton
- kognitiivinen
- kerronnallinen
- tarinallinen.

Keinosen mukaan (2000, 144) tiedostamaton osatekijä luo elämyksellisyyttä sujuvan kokemuksen kautta. Kaikki sellainen toiminta on tiedostamatonta elämyksellisyyttä, jota voi tehdä rutiinilla, ilman että tekemistä tarvitsee pysähtyä erikseen miettimään. Ravintolaan suunniteltavan tuolin tiedostamattomaan elämykseen kuuluu esimerkiksi tuolille istuminen ja sen koskettaminen ja

siirtäminen. Keinosen mukaan kognitiivinen kokemus taas vaatii aina ajattelutyötä. Se voi olla vuorovaikutusta uusien tuotteiden kanssa, tekemiseen paneutumista, käyttötarkoituksen pohtimista, tai luovuuden käyttämistä ja uuden oppimista. Kognitiivinen kokemus voi olla hyvinkin antoisa. Kognitiivisen elämyksen voi saada aikaiseksi esimerkiksi se, että käyttäjä oivaltaa pystyvänsä säätämään sen tuolin selkänojan asentoa, jolla istuu.

Keinosen (2000, 145) mukaan kerronnallinen kokemus on tietoista ja sitä pystytään kuvailemaan verbaalisesti. Sitä on se toiminta, kun osataan kertoa täsmällisesti miksi ja miten jotain tehdään. Tarinallinen kokemus on aina subjektiivinen ja ainutlaatuinen. Siihen, miten tarinallinen elämys koetaan vaikuttavat syvästi ihmisen aikaisemmat kokemukset ja senhetkinen mielentila. Esimerkiksi stressaantuneena ja huonotuulisena ravintolan kalusteet saattavat vaikuttaa ikäviltä ja käyttäjän silmissä niiden huonot puolet korostuvat.

Elämyksellisen kokemuksen luonne saattaa muuttua eri vuorovaikutustilanteissa. Kun jotain asiaa tehdään tarpeeksi monta kertaa, sen tekemisestä tulee tiedostamatonta, mutta kun kaikki ei menekään totutulla tavalla ja vastaan tulee ongelma, muuttuu toiminta silloin kognitiiviseksi. Käyttäjää henkilökohtaisella tasolla koskettavat kokemukset taas muuttuvat tarinallisiksi. Keinosen (2000, 145) mukaan hyvä tuote tarjoaa tarinan, joka on helposti muistettavissa ja eteenpäin kerrottavissa. Kun näitä tarinoita kerätään, saadaan niiden kautta selville, mitkä asiat ihmiset mieltävät tärkeiksi ja mitkä ongelmallisiksi. Tätä tietoa taas voidaan käyttää hyväksi uuden tuotteen muotoilussa.

Keinonen kertoo Patrick Jordanin (2000, 145, 147) tutkineen millaista mielihyvää ihmiset voivat tuntea. Tutkimuksen perusteella Jordan on jaotellut mielihyvän neljään eri luokkaan, joita ovat aistien kautta syntyvä mielihyvä, sosiaalinen mielihyvä, suorittamisen kautta syntyvä mielihyvä, sekä esteettisyydestä ja arvoista syntyvä mielihyvä. Ravintolakalusteissa mielihyvää voivat saada aikaan kalusteen kaunis ulkonäkö, mukavuus, toimivuus, yhdessäoloa edistävä muotoilu, pehmeys, värit tai vaikkapa ekologisuus.

Hyvin muotoillut ja ergonomiset kalusteet voivat toki tuottaa mielihyvää, mutta mielestäni myös kalusteet, joissa on uusia, ennen näkemättömiä ratkaisuja, voivat olla elämyksellisiä ja tuottaa juuri elämyksen kautta mielihyvää. Väyrysen, Nevalan ja Päivisen (2004, 17) mukaan ihmisen tyytyväisyys on mielihyvän kokemisen ehto. Mielihyvän he määrittelevät epämukavuuden puuttumiseksi ja myönteiseksi suhtautumiseksi tuotteen käyttöön.

2.2.3 Merkityksellisyys

Kuvio 5. Tunnesiteiden kiinnittyminen tuotteeseen (Keinonen 2000,149).

Ravintolakaluste paitsi toimii siinä käyttötarkoituksessa, mihin se on suunniteltu, myös kuvastaa ravintolakulttuuria ja ravintolan tyyliä. Se myös osaltaan luo ravintolaan tunnelmaa ja edesauttaa asiakkaiden yhdessäoloa. Ravintolakaluste näyttää ja tuntuu joltakin ja ravintolan tuolille istuminen on tietynlainen kokemus. Ravintolan tuoli on siis merkityksellinen esine (Kuvio 5.) paitsi asiakkaalle, myös ravintoloitsijalle ja työntekijöille.

Otetaan esimerkiksi asiakas, joka on käynyt viikoittain viimeisen kymmenen vuoden ajan samassa ravintolassa syömässä. Hänelle on saattanut muodostua tavaksi mennä aina samaan pöytään ja samalle tuolille istumaan. Ravintolan tuolista on tullut asiakkaalle merkityksellinen esine, johon liittyy paljon muistoja ja joka herättää hänessä ajatuksia. Voi olla, että jo pelkkä tuolille istuminen saa asiakkaan nälkäiseksi ja muistelemaan hyviä hetkiä, joita hän on viettänyt ystäviensä kanssa ravintolassa.

Ihmiset kokevat ravintolakalusteet eri tavalla, eli kalusteilla on ihmisille eri merkitys. Asiakkailla voi olla niistä vain hyviä kokemuksia ja mukavia muistoja. He saattavat muistaa, että tietyssä ravintolassa oli mukavat tuolit, joilla oli hyvä istua ja jotka olivat ulkomuodoltaan kauniita.

Työntekijät taas saattavat ajatella samoista tuoleista, että ne ovat ikuinen murheenkryyni, koska niitä on vaikea siirrellä ja siivota ja koska niiden pinoaminen on mahdotonta. Ravintolan omistajalle tuolit taas voivat olla ravintolan statussymboli, joiden hankkimiseen on käytetty paljon rahaa. Tuoleihin voi liittyä monta kokemusta ja tarinaa. Ravintolan tuoleilla on merkitys, joka on erilainen riippuen siitä, kuka niitä käyttää. Kuulemalla suunnitteluvaiheessa eri käyttäjäryhmiä voidaan saada ravintolakalusteista oikealla tavalla merkityksellisiä.

3 RAVINTOLAN TUOLIT

3.1 Toimivuus

Baraban ja Durocher (2010, 253) kertovat, että Cambridgen arkkitehtikoulun rehtorien Catherine Cristin ja Peter Darlown mukaan toimivaa muotoilua saadaan aikaiseksi, kun tasapainotetaan ulkonäköseikat, käytettävyystarpeet, tekniset haasteet ja budjetti. Mielestäni muotoilijan tehtäväksi jää miettiä, kuinka paljon painoarvoa antaa kullekin asialle. Kalusteen pitää toimia siinä tehtävässä, mihin se on suunniteltu. Esimerkiksi ravintolatuolin pääasiallinen toiminto on mahdollistaa sille istuminen. Ravintolatuolin sekundaarisina eli toissijaisina funktioina voivat olla esimerkiksi toimiminen tasona, jolle lasketaan esineitä tai toimiminen vaateripustimena, kun sen selkänojalle asetetaan takki ruokailun ajaksi.

Tuolin toimivuuteen vaikuttavat monet asiat, kuten sen siirreltävyyden, ergonomian, pinottavuuden, keveys ja muunneltavuus. Edellä mainitut ovat äärimmäisen tärkeitä seikkoja etenkin ravintolakalusteilla, joita siirrellään ja nostellaan paljon. Muunneltavuus on erityisen tärkeää, koska ravintoloiden sisustusta päivitetään tasaisin väliajoin ja jos tuolit ovat helposti uuteen sisustukseen sopivaksi muunneltavissa, ei tarvitse välttämättä hankkia uusia tuoleja aina sisustusta päivitettäessä. Paras mahdollinen tilanne kuitenkin on, jos tuolit ovat esimerkiksi väritykseltään ja verhoilultaan sellaisia, että ne saa helposti sopimaan lähes mihin tahansa sisustukseen ja niitä ei tarvitse enää liiemmin muokata.

3.2 Ergonomia

Ergonomia on huonekaluissa kenties tärkein huomioonotettava asia. Launiksen ja Lehtelän mukaan (2011, 179 - 181) oikeat mittasuhteet ja vartalon kaaria myötäilevät muodot, sekä käsinojat, selkä- ja jalkatuet tekevät kalusteista ergonomisia. Erityisesti tuoleissa ergonomian vaikutus näkyy parhaiten. Epäergonomisissa ja huonosti suunnitelluissa tuoleissa istuessa selkä kipeytyy

helposti. Ergonomisessa ja mittasuhteiltaan oikeanlaisessa tuolissa taas jaksaa istua pitkään, eivätkä paikat kipeydy.

Martti Launis ja Jouni Lehtelä (2011, 19) tiivistävät hyvin Ergonomia nimisessä kirjassaan, mitä ergonomia on: ”Ergonomia on tietoa niistä ihmisen rakenteista, toimintamekanismeista, kyvyistä, tarpeista ja toimintatavoista, jotka on otettava toimintaympäristön suunnittelussa huomioon.” Launin ja Lehtelän (2011, 20 - 21) mukaan ergonomia voidaan käsittää myös menetelminä, joiden avulla ympäristöä muokataan paremmin ihmisille sopivaksi. Tätä muokkausta voidaan toteuttaa selvittämällä ja tarkkailemalla ihmisen toimintaa. Näillä menetelmillä havaittuihin puutteisiin ja kehittämiskohteisiin toimintaympäristössä voidaan puuttua käyttäjälähtöisesti, sekä tekemällä työtä eri alojen eksperttien kanssa.

Ergonomian tuntemuksella voidaan jo suunnitteluvaiheessa kartoittaa muotoiluratkaisuja, jotka parantavat ravintolatuolin kestävyttä, ihmisten mukavuutta ja hyvinvointia, sekä ravintolan toimivuutta ja puhtaanapitoa. Tieto ihmisten tavallisesta ravintolakäyttäytymisestä, sekä tarvittavan tekniikan hallinta ja ihmisen perusfysiologian tuntemus auttavat ergonomisten kalusteiden suunnittelussa. Tätä tietoa käytetään hyväksi, kun yritetään luoda tuoli, joka olisi mahdollisimman monelle eri kokoiselle- ja muotoiselle ihmiselle sopiva. Launin ja Lehtelän (2011, 47) mukaan huonon muotoilun syynä on usein epäsopiva mitoitus. He kertovat, että väärä mitoitus voi aiheuttaa rasisairauksia ja vaikuttaa tapaturmien syntyyn. Heidän mielestään oikein mitoitettu tuote ei ole sen kalliimpi valmistaa kuin väärin mitoitettukaan, mutta väärin mitoitettun tuotteen käytöstä saattaa koitua ennen pitkää tavalla tai toisella lisäkuluja. Heidän mukaansa vääränlaista mitoitusta voi välttää perehtymällä antropometriaan ja hyödyntää sen tuottamaa tietoa suunnittelutyössä.

Barabanin ja Durocherin (2010, 106 - 107) mukaan tuolit, joiden istuinosa on suhteellisen pieni, voivat olla mukavia pienille ja keskikokoisille, mutta eivät suuremmille ihmisille. Heidän mukaansa tuolin mukavuutta voidaan lisätä suurentamalla istuinosa ja muuttamalla sen muotoa. Launin ja Lehtelän mukaan (2011, 179) tuolin istuinosan etureunan olisi syytä kaareutua alaspäin, jottei reiteen kohdistuisi istuttaessa ikävää painetta. Istuinpinnan pitäisi myös

tukea takapuolta ja reisiä mahdollisimman hyvin ja laajalta alueelta. Mielestäni ravintolatuolin istuinosaan saadaan sopivasti kaarevuutta muotoilemalla istuinosan pehmustetta.

Barabanin ja Durocherin mielestä käsinojalliset tuolit ovat kaikkein mukavimpia. Ne ovat sopivia erityisesti vanhemmille ruokailijoille, jotka käyttävät tuolin käsinojia apuna noustessaan ylös tuolista. Barabanin ja Durocherin mukaan käsinojallista tuolia suunniteltaessa on syytä muistaa, että mikäli tuolin pehmusteet eivät ole huippulaatua, saattavat ne painua kasaan ja aiheuttaa sen, että tuolin istuinkorkeus muuttuu epäergonomiseksi.

Launis ja Lehtelä (2011, 178 - 182) erittelevät hyvän työtuolin ominaisuuksia. Hyvällä työtuolilla ja ravintolatuolilla on monia yhteneväisiä piirteitä ja niinpä Launiksen ja Lehtelän tietoja ergonomiasta on mahdollista soveltaa myös ravintolatuolin suunnitteluun. Launiksen ja Lehtelän mukaan hyvä tuolin istuinosa tukee vartaloa oikeista kohdista ja siinä istuessa selkäranka on luonnollisessa, hieman notkossa asennossa, eikä tästä syystä kipeydy. Hyvässä istuimessa on heidän mukaansa myös oltava mahdollisuus vaihtaa vapaasti asentoa, koska paikallaan istuminen on siedettävää vain noin 20 minuutin ajan. Ravintolaan suunniteltavan istuimen ergonomiaan vaikuttavat Launiksen ja Lehtelän mukaan suuresti:

- istuinpinnan mitat ja muotoilu,
- pehmusteet tai niiden puute,
- istuimen korkeuden ja istuinsyvyyden säätömahdollisuudet,
- mahdollinen selkänöja ja sen muoto,
- mahdollinen niskatuki ja sen korkeus,
- mahdolliset kyynärnojat ja niiden säädeltävyys,
- tila jalkojen alla,
- tukevuus, sekä
- istuimen eri osien mitoitus, sekä niiden yhteensopivuus.

Muotoilija Kaarle Holmbergin (2000, 8-9) mukaan käyttämällä muotoilussa perusmuotoja tai niiden muunnelmia tai perusmuotoja ja orgaanisten muotojen yhdistelmiä saavutetaan aina hyvä lopputulos. Lisäksi täytyy kuitenkin muistaa oikeat mittasuhteet. Huomioimalla nämä kaksi asiaa, voidaan luoda toimivaa ja kaunista muotoilua. Erityisesti perusmuodot ja selkeät, sulavat ja ilmavat linjat miellyttävät silmää. Ajattelen Holmbergin kanssa pitkälti samoin, sekä uskon, että pitämällä muotoilun yksinkertaisena, saa aikaiseksi toimivia ratkaisuja. Baraban ja Durocher (2010, 245) kertovat ravintolasuunnittelija Bill Aumillerin ennustaneen, että tulevaisuuden ravintolakalusteissa ja ravintoloiden sisustuksessa arvostetaan eniten mukavuutta ja yksinkertaista muotoilua. Mukavuutta tuoleihin saadaan kiinnittämällä erityistä huomiota ergonomiaan.

3.3 Materiaalit

Eri materiaalien käyttö tuoleissa vaikuttaa oleellisesti ravintolatuolin muotoon, rakenteisiin ja ominaisuuksiin. Metallista on mahdollista valmistaa kestäviä ja siron näköisiä tuoleja, jotka kuitenkin ovat monesti painavia. Metallijalkaiset tuolit myös naarmuttavat helposti lattiaa, kun asiakkaat siirtelevät niitä. Alumiinista valmistetut tuolit taas ovat kokemukseni mukaan keveitä, mutta ne eivät ole aina kaikkein kestävimpiä ja niissä näkyvät sormenjäljet, mikäli niiden pinta on jätetty kiiltäväksi.

Muovista tehdyillä tuoleilla ei ole järin ekologinen maine ja ne harvemmin antavat vaikutelmaa korkeatasoisesta ravintolasta. Muovituolit saattavat kuitenkin olla hyvin kestäviä ja niistä voidaan tehdä vaikkapa puisen näköisiä. Muovia on mahdollista myös valaa tai työstää muotoihin, joihin muut materiaalit eivät helposti taivu.

Puun käyttö tuoleissa antaa ravintolasta hienostuneen yleiskuvan. Puulajeja löytyy moniin eri tarkoituksiin sopivia ja puiset tuolit näyttävät mielestäni hyvältä useimpien ravintoloiden sisustuksessa. Puu on siis monikäyttöinen ja arvostettu materiaali. Samaa mieltä ovat myös Baraban ja Durocher (2010, 106 - 109), joiden mukaan puisilla istuinosilla varustetut tuolit ovat yleensä kevyitä, helposti siirreltävässä ja ne on helppo pitää puhtaana.

Baraban ja Durocher (2010, 107 - 108) kertovat, että vaikka puisilla istuinosilla varustetut tuolit näyttävät siisteiltä ja houkuttelevilta, ne eivät yleensä ole pitkään istumiseen soveltuvia, ellei niitä pehmusteta. Barabanin ja Durocherin mukaan tuolien verhoilulla on mahdollista sovittaa yhteen ravintolan sisustuksen ja kalusteiden värejä, sekä tekstuureja. Verhoilussa voivat myös toistua samat kuviot, joita muualla ravintolassa on nähtävillä.

Baraban ja Durocher (2010, 107 - 108) kehuvat nylonverhoilun kestävyyttä. Kuitenkin jos halutaan antaa ravintolalle laadukkaampi, hienostunut vaikutelma, tulisi heidän mukaansa suosia verhoilussa mieluummin nahkaa, villaa ja silkkiä. Baraban ja Durocher korostavat, että hienoinakaan silkki ei tee vaikutusta asiakkaaseen, jos se on likaista tai kulunutta. Heidän mielestään herkkiä materiaaleja, kuten silkkiä, ei kannata käyttää tuolin istuinosan verhoiluun ollenkaan, koska istuinosa kokee niin kovaa kulutusta. Mikäli tuolin verhoilussa käytetään herkästi hajoavia materiaaleja, niitä tulisi heidän mielestään käyttää mieluummin selkänojan verhoilussa tai muissa paikoissa, jotka eivät kulu samalla tavalla, kuin istuinosa.

Baraban ja Durocher suosittelevat valitsemaan verhoiluun likaa hylkivän materiaalin, joka on käsitelty tahroja hylkivillä kemikaaleilla, jotta tuolin elinkaari olisi mahdollisimman pitkä. He kehuvat myös akryylimuovin tiettyjä ominaisuuksia. Se on äärimmäisen kestävä, sitä saa kaikissa väreissä ja kuvioissa sekä myös nahan näköisenä. Akryylimuovi on likaahylkivä ja helposti puhdistettavissa, mutta akryylimuovinen verhoilu muuttuu pitkään istuttaessa kuumaksi ja tukalaksi. Se on kuitenkin oiva valinta sellaisen ravintolaan, jossa ihmiset eivät ruokaile kovin pitkään. Barabanin ja Durocherin mukaan (2010, 108) nahkaverhoilu tuoleissa antaa ylellisen vaikutelman. Nahkaverhoilu on äärimmäisen kestävä ja se on helppo puhdistaa. Nahka myös kuluu arvokkaalla tavalla.

4 AINEISTON KERUU RAVINTOLATUOLIN SUUNNITTELUUN

4.1 Tehtävien asettelu

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on muotoilla viihtyisä ravintolatuolin prototyyppi hyödyntäen puolistrukturoidulla haastattelulla, kuva-analyysillä ja kyselylomakkeella saamaani tietoa. Tämän tiedon pohjalta pyrin luomaan ergonomialtaan ja esteettisiltä ominaisuuksiltaan toimivan tuolin, joka olisi mahdollisimman monelle asiakkaalle hyvä ja sopisi useisiin erityyppisiin ravintoloihin. Valmiin prototyypin ergonomiaa testaan ravintoloissa asiakkailla.

Tässä opinnäytetyössä on löyhä kytkös baarikalusteita koskevaan syventävään projektiini, koska monesti ravintoloissa saattaa olla myös baari. Ravintolat, joissa toteutin puolistrukturoitua haastattelua, ovat kuitenkin ruokaravintoloita, joten syventävässä projektissa tekemäni tiedonhankinta ei minua suoranaisesti hyödyttänyt, koska ruokaravintolaan suunniteltavan viihtyisän tuoliprototyypin muotoilussa piti ottaa niin erilaisia asioita huomioon. Syventävää projektia tehdessä käytin teemahaastattelua tiedonhankintamentelmänä. Silloin huomasin sen edut tiedonhankinnassa ja päätin jo silloin käyttää jonkinlaista haastattelua myös opinnäytetyössäni.

4.2 Kohteiden esittely

Kohteiksi, joissa teen haastattelua valitsin Ravintola Lounasportaat ja Hotelli Mesikämmenen. Suurin osa Mesikämmenen asiakkaista käy syömässä ravintoloissa keskimäärin 1-2 kertaa kuukaudessa. Ravintola Lounasportaiden asiakkaat taas syövät ravintolassa useamman kerran viikossa. Ravintola Lounasportaiden asiakaskunta vaikuttaa arvioni mukaan hieman vanhemmalta, kuin Mesikämmenen ravintolan asiakkaat, mutta suuria eroja asiakaskuntien iällä ei ole. Molempien ravintoloiden kohderyhmästä suurin osa vaikuttaisi olevan keski-ikäisiä.

Hotelli ja ravintola Mesikämmen on Timo ja Tuomo Suomalaisen suunnittelema suurehko hotelli, joka on lomakausina aina täynnä. Mesikämmen (Mesikämmen [Viitattu 12.3.2013].) sijaitsee Ähtärissä vilkkaan matkailualueen vieressä, mutta koska Mesikämmenen sijainti on kuitenkin melko kaukana kaupungin keskustasta, sen ravintolan asiakaskunta koostuu suurilta osin hotellin asukkaista ja turisteista niinä iltoina, jolloin Mesikämmenessä ei ole mitään esiintyjää. Esiintyjä siellä on aina toisinaan.

Kuvio 6. Mesikämmenen ravintolan tuoleja

Mesikämmenestä (Mesikämmen, [Viitattu 12.3.2013].) löytyy ravintolan lisäksi myös kylpylä. Mesikämmenen asiakaskunta on etupäässä keski-ikäistä varakasta keskiluokkaa, lapsiperheitä sekä turisteja niin kotimaasta kuin sen ulkopuoleltakin. Mesikämmen tunnetaan Ähtärissä paremmin lempinimillä "Meskari" ja "Kämmen". Hotelli Mesikämmenestä on tullut pysyvä osa Ähtärin historiaa ja siellä juhlitaan usein syntymäpäiviä, häitä ja muita tilaisuuksia. Mesikämmenen ravintolassa on kesä- ja talvikausittain vaihtuva À la Carte -lista, noutopöytä, sekä kesäterassi, josta saa tilattua grilliruokaa.

Kuvio 7. Mesikämmen ravintolan suurempi sali

Mesikämmen (Mesikämmen, [Viitattu 12.3.2013].) ravintola-alue on jaettu käytännössä kolmeen eri tilaan, kahteen saliin ja kesäterassiin. (Kuvio 6.) ja (Kuvio 8.) ovat kuvia pienemmästä salista. (Kuvio 7.) on kuva suuremmasta salista. Kesäterassi on talvisin kiinni ja se avataan vasta keväällä, kun lumet ovat sulaneet.

Kuvio 8. Mesikämmenen ravintolan tuoleja

Kuvio 9. Lounasportaiden ravintolatila

Ravintola Lounasportaat (Lounasportaat, [Viitattu 12.3.2013].) on vuonna 1994 perustettu lounas-, tilaus- ja kokousravintola, joka sijaitsee Ähtärin ydinkeskustassa. Monet kaupungin työntekijöistä käyvät omistajien mukaan joka arkipäivä syömässä siellä. Lounasportaissa on sadallekahdellekymmenelle hengelle mitoitettu ravintolatila, kuudellekymmenelle hengelle mitoitettu kokoustila, kahdenkymmenenhenken kokouskabinetti ja kahdentoistahengen takkakabinetti. Ravintola Lounasportaissa järjestetään monia erilaisia tilaisuuksia ja juhlia. Muun muassa Ähtärin Rotaryklubi ja Lions Club Ähtäri kokoontuvat siellä säännöllisesti.

Kuvio 10. Lounasportaiden takkakabinetti

Lounasportaissa (Lounasportaat, [Viitattu 12.3.2013].) juhlitaan usein häitä, ristiäisiä, syntymäpäiviä ja kihlajaisia. Sinne myös kokoonnutaan viettämään muistotilaisuuksia. Lounasportaissa voi pistäytyä aamupalalla ja lounasaikaan siellä on noutopöytä, josta saa kotiruokaa. Lounasportaista löytyy viidelletoista hengelle mitoitettu sauna ja yksityistilaisuuksissa on täydet anniskeluoikeudet.

Kuvio 11. Yksityiskohta Lounasportaiden takkakabinetista

Lounasportaiden takkakabinetissa (Kuvio 11.) on mielestäni oivallinen tila rentoon seurusteluun. Tämä tila tyydyttää mainiosti pienen seurueen yksityisyyden tarpeen, koska se on tavallaan tila tilan sisällä. Tilan pyöreä muoto edesauttaa sosiaalisen vuorovaikutuksen syntyä ja saa siten ihmiset viihtymään siellä pidempään.

4.3 Aineistonkeruumenetelmät

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi puolistrukturoidun haastattelun, koska halusin selvittää asiakkaiden mielipiteitä, ja käsityksiä ravintoloiden tuoleista ja sisustuksista. Halusin tietää enemmän heidän arvoistaan ja asenteistaan, jotka vaikuttavat siihen, millaisia asioita he pitävät viihtyisinä. Haastattelin kahta omistajaa, kolmea työntekijää ja kahtatoista asiakasta.

Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa joustavuuden haastattelutilanteessa haastattelijan ja haastateltavan välillä. (Puolistrukturoitu haastattelu [Viitattu

28.4.2013].) Puolistrukturoidussa haastattelussa on se etu, että siinä saattaa tulla esiin asioita, joita ei haastattelua suunniteltaessa ole välttämättä osattu ottaa huomioon. Tutkimusmenetelmänä se antaa haastattelijalle mahdollisuuden muokata kysymyksiä haastattelukohtaisesti.

Ennako-oletukseni haastattelua tehdessä oli, että sen aihe tuottaa vastauksia monitahoisesti. Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa näiden vastausten selventämisen ja syventämisen. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (1996, 200) mukaan haastattelun valinta aineistonkeruumenetelmäksi on perusteltua, kun tutkija ei voi täysin ennalta tietää vastausten suuntia. Minulla oli toki ennako-odotukset siitä, mitä asiakkaat pitävät viihtyisyyden kannalta tärkeänä, mutta en millään voinut tietää tarkasti, mitä he tulisivat vastaamaan.

Kuvakollaasien (Liite 2) käyttö haastattelun tukena on perusteltua, koska visuaalisen materiaalin avulla on paras kartoittaa asiakkaiden visuaalisia mieltymyksiä ja selvittää minkälaista tyyliä he arvostavat ravintoloiden kalusteissa ja sisustuksessa. Kyselylomakkeen (Liite 1) käyttäminen puolestaan luo rungon puolistrukturoidulle haastattelulle ja siinä olevia kysymyksiä käytän herättelynä aiheeseen. Asiakkaiden kysymyslomakkeelle kirjoittamia vastauksia lähdän avaamaan puolistrukturoidun haastattelun avulla.

Puolistrukturoidun haastattelun valinta yhdeksi tutkimusmenetelmäksi on siksi hyvin perusteltua, koska sen avulla päästään kartoittamaan laajemmin ravintoloiden asiakkaiden mieltymyksiä. Haastattelun avulla pystytään tarttumaan tiettyihin asioihin, joita haastateltavat sanovat ja ohjailemaan haastattelua niihin aiheisiin, joista haastatteliija haluaa tietää lisää. Puolistrukturoitu haastattelu antaa vapauden haastatella ihmisiä joustavasti. Tästä on apua, kun haastatellaan erilaisia ihmisiä. Kohderyhmän ollessa jo entuudestaan hyvin rajattua ja kun halutaan saada tietää monia eri asioita aihepiiristä, on haastattelu oiva keino tiedonhankintaan. Haastattelu tutkimusmenetelmänä on sopiva tutkimustapa sosiaaliselle ihmiselle, joka osaa osaa keskustella luontevasti ihmisten kanssa ja kysyä oikeita kysymyksiä oikeassa järjestyksessä. Pidän itseäni luonteenpiirteiltäni sellaisena, jolle haastattelun tekeminen erityisesti sopii.

Yksi puolistrukturoidun haastattelun suurimmista eduista on mielestäni se, että toimiessaan itse haastattelijana huomaa välittömästi, jos haastateltava ymmärtää jonkin asian väärin tai ei ymmärrä kysymystä. Silloin pystyy lähestymään samaa asiaa toista kautta tai eri sanoin, jolloin haastateltava yleensä ymmärtää kysymyksen. Tiedonantoa voi myös oikaista ja täsmentää lisäkysymyksillä. Lisäkysymyksillä on myös hyvä ohjata haastattelun kulkua ja sitä kautta saada syvempää tietoa valitusta aihealueesta.

Haastattelussa ongelmiksi voivat muodostua monet asiat. Anttilan (2000, 236) mukaan haastattelu on erittäin herkkä tiedonhankintamenetelmä ja se voi mennä pilalle esimerkiksi jos haastattelijalla on vääränlaiset vaatteet tai vääränlainen ulkoinen olemus. Haastattelun onnistumiseen saattavat vaikuttaa myös esimerkiksi haastattelijan ammatti ja sukupuoli. Anttilan mukaan haastattelutilanteessa pitäisi pyrkiä pääseemään arkielämän tasolle ja haastattelu olisi aina valmisteltava hyvin.

Sirkka Hirsjärven ja Helena Hurmeen (2008, 102) mukaan haastattelu on haastattelijan luoma vuorovaikutustilanne, jonka päämääränä on saada merkityksellistä tietoa tutkittavasta aiheesta. Hyvä haastattelijalla on verbaalisesti lahjakas ja haastattelutilanteessa luonnollinen. Hyvällä haastattelijalla on tilannetajua ja hän osaa kuunnella haastateltavaa sekä paneutua haastattelussa oikeisiin asioihin ja tarvittaessa ohjailla haastattelutilanteen kulkua. Hän myös osaa pilkkoa ja jaotella saamaansa tietoa sekä jäsentää sitä tiiviiksi, selkeäksi tekstiksi. Hän omaksuu tiedosta ydinasiat sekä pystyy tekemään niiden pohjalta täsmentäviä kysymyksiä ja hypoteeseja.

Myös Hirsjärvi ja Hurme (2008, 103) ovat kanssani samaa mieltä sen tärkeydestä, että haastattelijalla on aktiivinen kuuntelija ja osaa kysyä oikeat kysymykset. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan hyvän haastattelijan tunnuspiirteisiin lukeutuu se, että hän osaa oivaltaa vastauksen tärkeimmät asiat ja osaa tarttua niihin. Haastateltavat saattavat olla varautuneita, eivätkä mieluusti jaa esimerkiksi negatiivisia kokemuksiaan aihealueesta. Haastattelijalle erityisen tärkeä ominaisuus on, että hän osaa käsitellä erilaisia ihmisiä. Haastattelutilanteen vuorovaikutukseen vaikuttavat monet asiat, kuten haastattelijan innostuneisuus,

katsekontakti haastateltavan kanssa ja inspiroiva tapa motivoida haastateltava vastaamaan kysymyksiin.

Aloitin tiedonhankinnan haastattelemalla Mesikämmenen ja Lounasportaiden omistajia ja työntekijöitä, koska he tietävät parhaiten, ketkä kuuluvat ravintoloiden kohderyhmään ja osaavat sanoa painavan mielipiteensä ravintolakalusteista. Omistajat ovat yleensä myös ne, jotka vastaavat uusista kalustehankinnoista. Haastattelua omistajille ja työntekijöille ohjailin rajaamalla keskustelun aiheen ravintolatuoleihin. Kontrollonin haastattelua tekemällä täsmentäviä kysymyksiä aihealueen piirissä. Haastattelut keskeytyivät moneen kertaan hetkeksi, kun omistajien ja työntekijöiden piti palvella asiakkaita, mutta he olivat otollisia haastateltavia, koska heillä riitti kerrottavaa ravintolakalusteista.

Asiakkaiden haastattelun valmistelun aloitin tekemällä sen tueksi kyselylomakkeen (Liite1), jonka kysymyksiin asiakkaat saivat vastata ilman läsnäoloani. Sillä etten ollut paikalla heidän miettiessään vastauksia, eliminoin uhan siitä, että vaikuttaisin heidän vastauksiinsa. Aikaisemmin olin kysynyt omistajilta, mihin aikaan kohderyhmään kuuluvat asiakkaat tavallisesti tulivat ruokailemaan ja saavuin paikalle sen mukaan.

Tavallisin aika ruokailla Lounasportaissa oli kello 10:30 - 13:00 välillä ja Mesikämmenessä lauantaisin ja sunnuntaisin kello 12:00 - 14:00 välillä ja arkipäivisin ja iltaisin kello 18:00 - 20:00 välillä. Työntekijät kertoivat, että perjantai ja lauantai ovat Mesikämmenen ravintolan vilkkaimpia päiviä, kun taas Ravintola Lounasportaissa käy eniten asiakkaita maanantaisin ja tiistaisin. Tein haastatteluani Mesikämmenessä perjantaisin ja lauantaisin sekä Lounasportaissa maanantaisin ja tiistaisin.

Haastattelin kaikkia asiakkaita heti heidän syötyään. Päädyin tähän ratkaisuun, koska oletin että ihmiset ovat yhteistyökykyisimmillään vatsa täynnä. Kokemukseni perusteella luulen, että ennakko-odotukseni piti paikkansa. Naiset osoittautuivat helpommiksi haastateltaviksi kuin miehet, koska he osasivat perustella mielipiteensä paremmin. Monet asiakkaat olivat myös aidosti innoissaan haastattelusta.

Mesikämmenessä haastattelin seitsemää eri henkilöä, jotta saisin mukaan yhtä lailla lapsiperheitä, hotellin asukkaita, kuin turistejakin. Ravintola Lounasportaissa tein haastattelun viidelle asiakkaalle, koska omistajan mukaan asiakaskunta on ”vauvasta vaariin”. Omien havaintojeni mukaan asiakaskunta näytti kuitenkin olevan melko suurelta osin keski-ikäistä ja vähän vanhempaa.

Käytin lomakkeen vastauksia pohjana haastattelulle ja herättelykeinona viihtyisyyden syvälliseen pohdiskeluun. Lomakkeen täyttämiseen kulunut aika vaihteli asiakkaiden kesken todella paljon. Haastattelun pohjalta kartoitin heidän makuaan ja mielipiteitään. Yhden asiakkaan haastattelemiseen meni keskimäärin kaksikymmentä minuuttia. Haastattelun jälkeen puhuin haastattelun ydinkohdat nauhurille, jonka jälkeen kirjoitin niistä tärkeimmät asiat muistiin.

Lomakkeessa jota käytin apuna haastattelussa on kohta, jossa pyysin asiakkaita listaamaan ravintolatuolin tärkeimpiä ominaisuuksia. Asiakkaita ohjeistettiin merkitsemään viisi tärkeintä ominaisuutta ravintolatuolille siten, että numero yksi on tärkein. Listassa oli kolmetoista eri ominaisuutta ja asiakkaille kerrottiin ominaisuuksien pisteyttämisestä siten, että tärkein saa viisi pistettä, toiseksi tärkein neljä pistettä ja niin edelleen.

Asiakkaille antamassani kyselylomakkeessa (LIITE 1) oli kohta, jossa asiakkaiden piti valita kahdeksasta erilaisesta sisustetusta ja tunnelmaltaan täysin erilaisesta ravintolasta se, jossa he viihtyisivät parhaiten ja se, jossa he eivät viihtyisi. Olin aikaisemmin tehnyt ravintoloiden ja tuolien kuvista kontaktimuovilla päällystettyjä tauluja, jotta asiakkaat näkisivät kaikki ravintolat ja tuolit yhtä aikaa ja voisivat vertailla niitä keskenään. Tein etukäteen myös taulun erilaisista ravintolatuoleista ja valitsin siihen kahdeksan erityyppistä tuolia ja asiakkaiden piti valita niistä ennen teemahaastattelua se, jossa he viihtyisivät parhaiten ja huonoiten, sekä perustella vielä valintansa lyhyesti lomakkeelle. Tuolit oli nimetty aakkosilla järjestyksessä A:sta H:hon (Liite 2). Missään kuvien tuoleista ei ole käsinojia, mutta muuten tuolit ovat rakenteeltaan, materiaaleiltaan, tyylieltään ja muotokieleltään hyvin erilaisia.

Kuvia oli vain kahdeksan, jotta niitä pystyttäisiin analysoimaan syvällisemmin. Asiakkaiden tehtyä valintansa lähdin selvittämään puolistrukturoidulla

haastattelulla, mitkä seikat vaikuttivat valintoihin. Kysyin muun muassa vaikuttivatko ravintoloiden sisustusten ja tuolien muodot ja materiaalit valintaan ja jos vaikuttivat, niin miksi ja millä tavalla.

Kysyin ravintoloiden asiakkailta, mistä materiaalista tai materiaaleista he toivoisivat ravintolatuoleja valmistettavan ja miksi? He kaikki vastasivat, että puusta. Tämä sai minut kysymään, mitä puulajeja he haluaisivat käytettävän valmistuksessa ja että miten he haluaisivat, että tuolit pintakäsitellään. Kysyin asiakkailta myös minkä värisiä ravintolan tuolien pitäisi heistä olla.

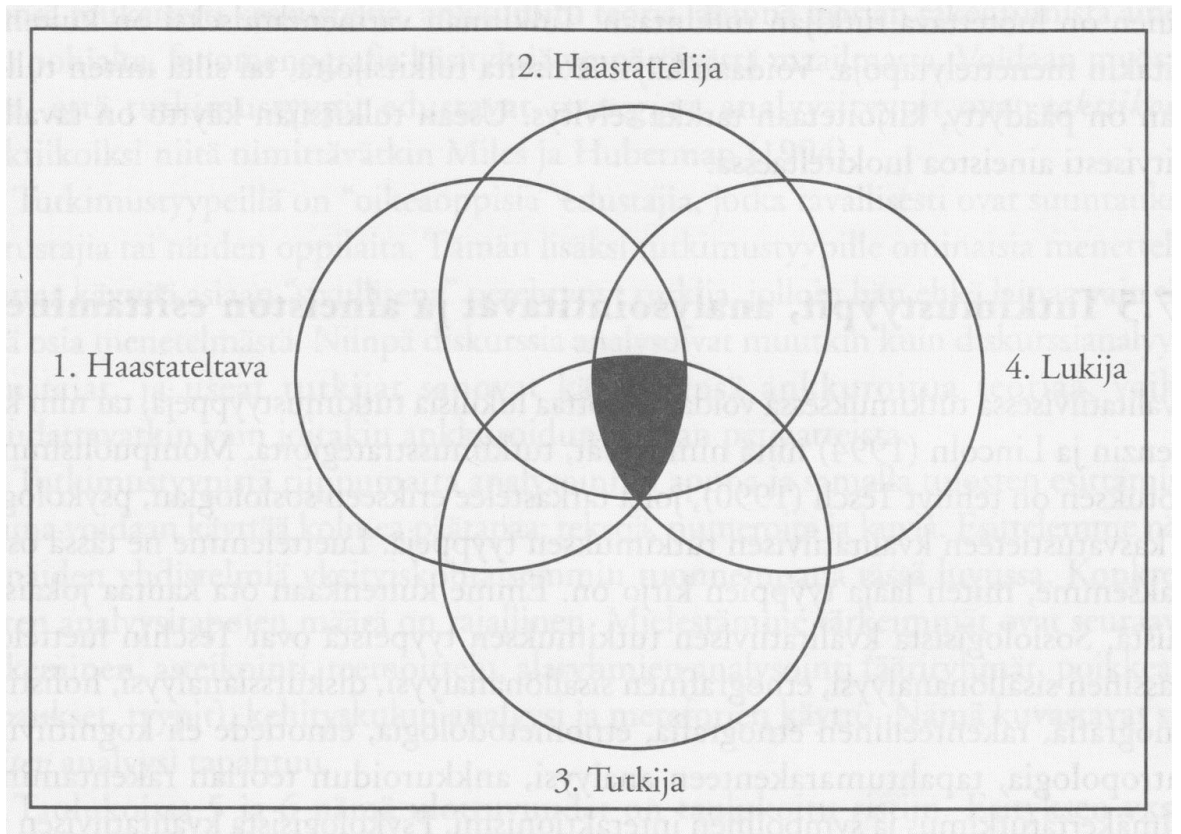
Kaikki kysymysaiheet ja lisäkysymykset esitin samassa järjestyksessä. Kyselylomakkeessa oli kohta jossa pyysin asiakkaita kertomaan, onko heillä ideoita tai parannusehdotuksia jo olemassa oleviin ravintolatuoleihin. Suurin osa jätti kuitenkin tämän kohdan tyhjäksi tai vastasi, että ei ole. Luulen että minun olisi pitänyt sijoittaa tämä kysymys viimeiseksi, niin että asiakkaat olisivat voineet vastata siihen pohdittuaan ensin muita kysymyksiä. Tällöin muut kysymykset olisivat ehkä johdattaneet heitä miettimään ravintolatuolien kehittämiskohteita. Nyt tämä kysymys oli esitetty kyselylomakkeessa aivan liian aikaisin, eli heti toisena ravintolan tuoleja koskevana kysymyksenä, jolloin aiheen syvällistä pohtimista ei ole ehtinyt vielä tapahtua. Toisaalta tämä ei ollut paha takaisku, koska sain kuitenkin kuva-analyysin ja puolistrukturoidun haastattelun avulla tietää, miten ravintolatuoleja pitäisi kehittää, mutta se opetti silti minulle että kysymysten esittämisjärjetyksellä on suuri merkitys.

Ravintolatuolin mittasuhteiden epäkohdat on helppo huomata valmiissa 1:1 kokoisessa prototyypissä ja tuolin ergonomisuutta pääsee kokeilemaan, kun prototyyppi on oikeassa koossa. Tein ergonomian testausta tuolin prototyypille Mesikämmenessä ja Lounasportaissa ja pyysin muutamia keskenään erikokoisia asiakkaita istumaan tuolille ja kertomaan, mitä mieltä he ovat sen ergonomiasta ja ulkonäöstä. Halusin saada testiryhmään mukaan myös keskimääräistä suurempia ja pienempiä henkilöitä. Ergonomian testaukseen osallistui seitsemän asiakasta kummassakin ravintolassa. Tähän joukkoon lukeutui erikokoisia miehiä ja naisia.

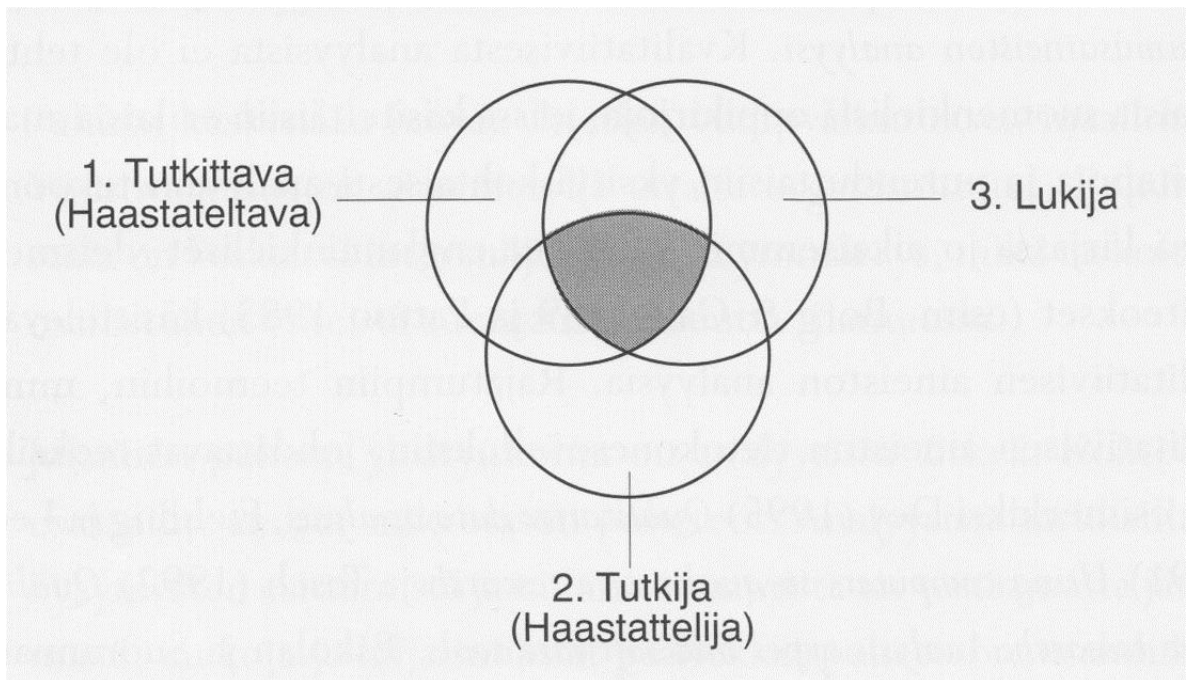
Pyysin asiakkaita istumaan tuolille ja kertomaan mielipiteensä sen ergonomiasta. Pyysin heitä sanomaan, jos heillä on jotain parannusehdotuksia tuolin ulkomuotoon ja sen mittasuhteisiin. Istutin osan asiakkaista pöydän ääreen, kun osa taas istui tuolissa, niin ettei pöytää ollut lähettyvillä. En kertonut, että tuoli on suunnittelemani, jotta saisin enemmän kritiikkiä. Kritiikkiä ei silti tullut ja monet asiakkaista tajusivat, että tuoli on käsialaani, vaikka en sitä heille sanonutkaan.

4.4 Aineiston analyysimenetelmät

Samaa haastatteluaineistoa voidaan tulkita monella tapaa. Tulkinnat ovat aina subjektiivisia ja niissä heijastuvat omat kokemukset ja tietotaito. Haastattelija, haastateltava, opinnäytetyön lukija ja tutkija saattavat tulkita samaa aineistoa aivan eri tavoin. Heidän tulkintatapaansa vaikuttavat eletty elämä, ennakoasenteet ja näkökulma aineiston tulkintaan. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 151) mukaan onnistuneen tulkinnan mahdollistaa se, että lukija voi tulkita aineistoa samasta näkökulmasta haastattelijan kanssa ja löytää sieltä samat asiat, vaikkei olisikaan haastattelijan kanssa samaa mieltä näkökulmasta. Hirsjärven ja Hurmeen kuviossa (Kuvio 12.) kehät havainnollistavat erilaisia tulkintoja ja kehien yhteinen, väritetty osuus kuvaa yksimielisiä tulkintoja.

Kuvio 12. Moninkertaiset tulkinnot (Hirsjärvi & Hurme 2008, 151).

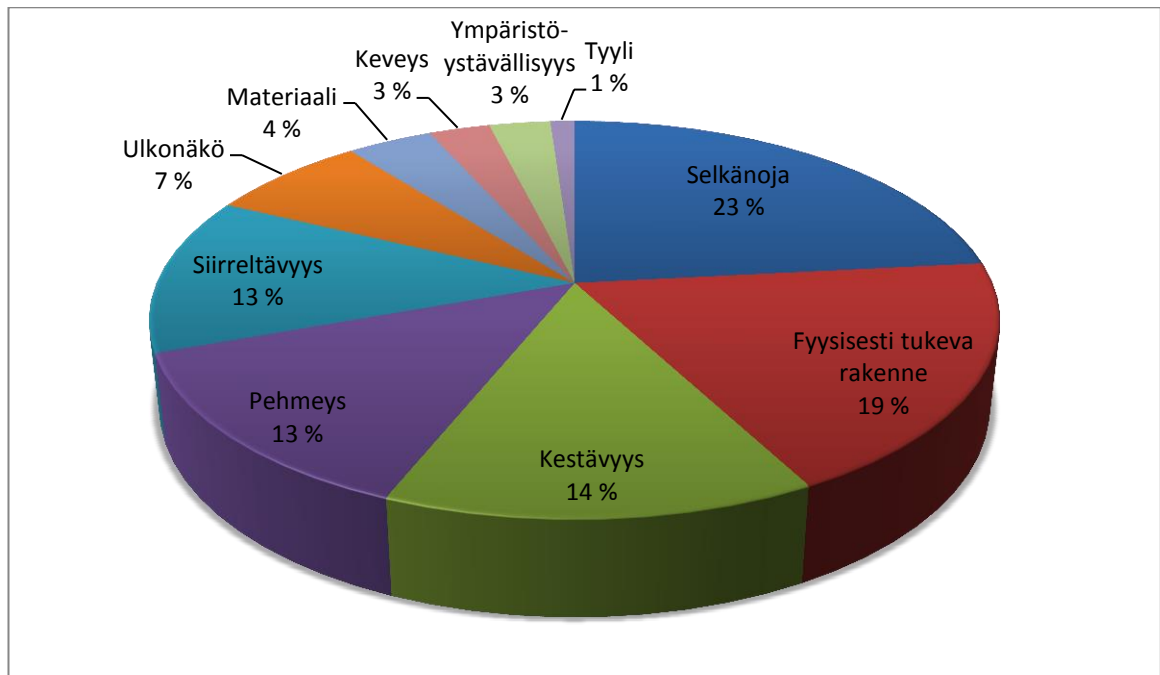
Kuvio 13. Tulkintojen moninkertaisuus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1996, 224).

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara ovat kuvanneet samaa asiaa hieman yksinkertaisemmalla kuviolla kirjassaan Tutki ja kirjoita. Yllä olevassa kuviossa (Kuvio 13.) on vain haastattelijan, haastateltavan ja lukijan tulkinnat, joita kehät kuvaavat. Tulkintoja on aina yhtä monta kuin on tulkitsijoitakin ja yleensä mitä enemmän tulkitsijoita on, sitä vähemmän tehdään yksimielisiä tulkintoja. Tämä näkyy myös tulkintoja kuvaavien kuvioiden (Kuvio 10. ja Kuvio 11.) väritetyn alueen alassa, joka kuvaa yksimielisten tulkintojen määrää. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1996, 224) määrittelevät tulkinnan aineiston analyysissä esiin nousseiden merkitysten selkeyttämiseksi ja pohdinnaksi. Heidän mukaansa tulkintaerimielisyyksiltä ei voi täysin välttyä, koska ihmiset havaitsevat ja tulkitsevat asioita niin eri tavoin.

4.5 Tulokset ja johtopäätökset

Käsittelen aineistonkeruun tuloksia jaotellen ne sen mukaan, mitä tuloksia olen saanut kyselylomakkeella, kuva-analyysillä ja puolistrukturoidulla haastattelulla. Olen kuitenkin käyttänyt näitä tiedonhankintamenetelmiä yhdessä tukemassa toisiaan. Nämä tulokset olen saanut haastattelemalla viittä asiakasta Ravintola Lounasportaissa ja seitsemää asiakasta Hotelli Mesikämmenen ravintolassa. Ergonomiantestauksessa käytin seitsemää asiakasta molemmista ravintoloista.

4.5.1 Kyselylomakkeen tulokset

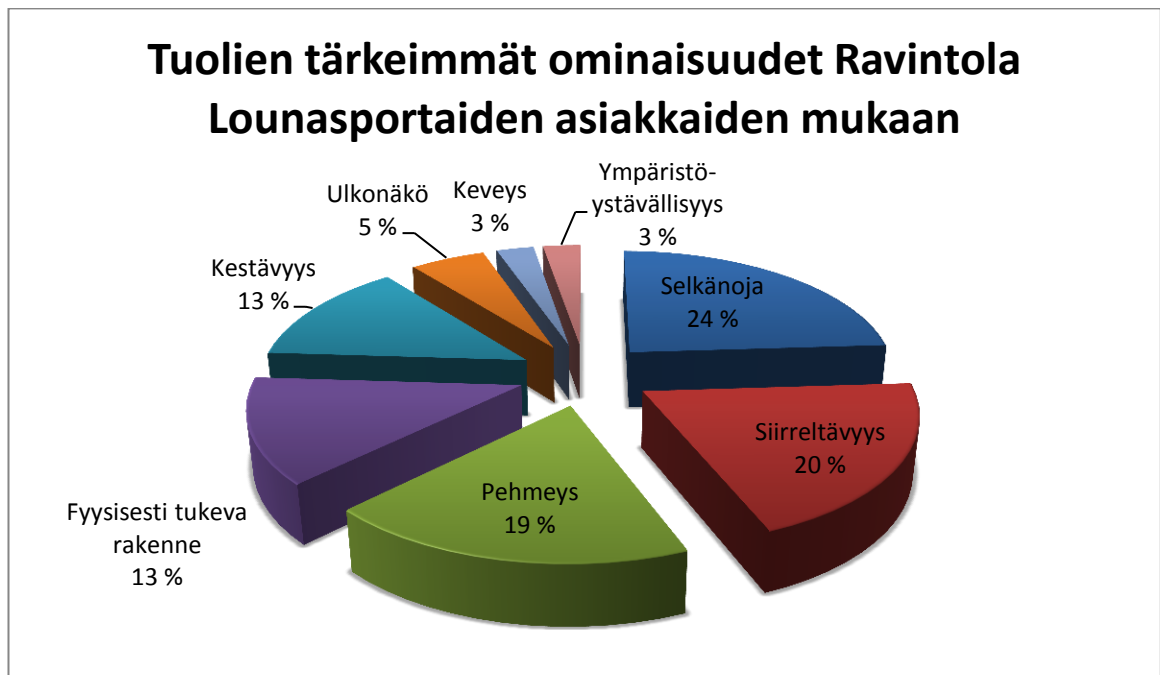

Kuvio 14. Ravintolakalusteiden tärkeimmät ominaisuudet asiakkaiden mukaan

Anttilan (2000, 237) mukaan kyselyaineistolla on hyvä selvittää ilmiöiden sisältöä, niiden määrää ja asiayhteyksiä, tässä tapauksessa viihtyisyyteen vaikuttavia tekijöitä, sitä kuinka tärkeinä asiakkaat niitä pitävät ja sitä kuinka ne vaikuttavat toisiinsa. Piirakkadiagrammi (Kuvio 14.) kuvaa niiden ominaisuuksien keskiarvoa, jotka sekä Hotelli-Ravintola Mesikämmenen, että Ravintola Lounasportaiden asiakkaat ovat valinneet tärkeimmiksi ravintolatuoleissa. Asiakkaat halusivat, että tuoleissa olisi selkänoja ja että ne olisivat kestäviä. Kestävyys saisi heidän mielestään näkyä myös tuolien rakenteissa, siten ettei niistä tehtäisi liioitellun siroja. Asiakkaat kuitenkin haluavat, että tuolit eivät olisi liian painavia, niin että niitä voitaisiin siirrellä vaivattomasti. Erityisesti istuinosan pehmeys osoittautui asiakkaille tärkeäksi ominaisuudeksi ravintolatuoleissa.

Kolmasosa asiakkaista valitsi selkänojan ravintolatuolin tärkeimmäksi ominaisuudeksi. Kaikki selkänojan tärkeimmäksi ominaisuudeksi valinneista asiakkaista sijoittuivat ikähaitarille 25 - 35 vuotta. Neljäsosa asiakkaista on sitä mieltä, että pehmeys on ravintolatuolin tärkein ominaisuus, kun taas kuudesosan

mielestä tärkeintä tuoleissa on tukeva rakenne. Tukevan rakenteen tärkeimmäksi ominaisuudeksi valinneet olivat isoja miehiä, kun taas pehmeiden tärkeimmäksi valinneet asiakkaat olivat kaikki eri-ikäisiä naisia. Seitsemän asiakasta kahdestatoista valitsi ulkonäön tuolin neljänneksi tai viidenneksi tärkeimmäksi ominaisuudeksi. Kukaan ei valinnut ulkonäköä tai tyyliä tärkeimmäksi ominaisuudeksi, vaikka muuten tärkeimpien ominaisuuksien valinnassa olikin eroja.

Kuvio 15. Lounasportaiden asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet

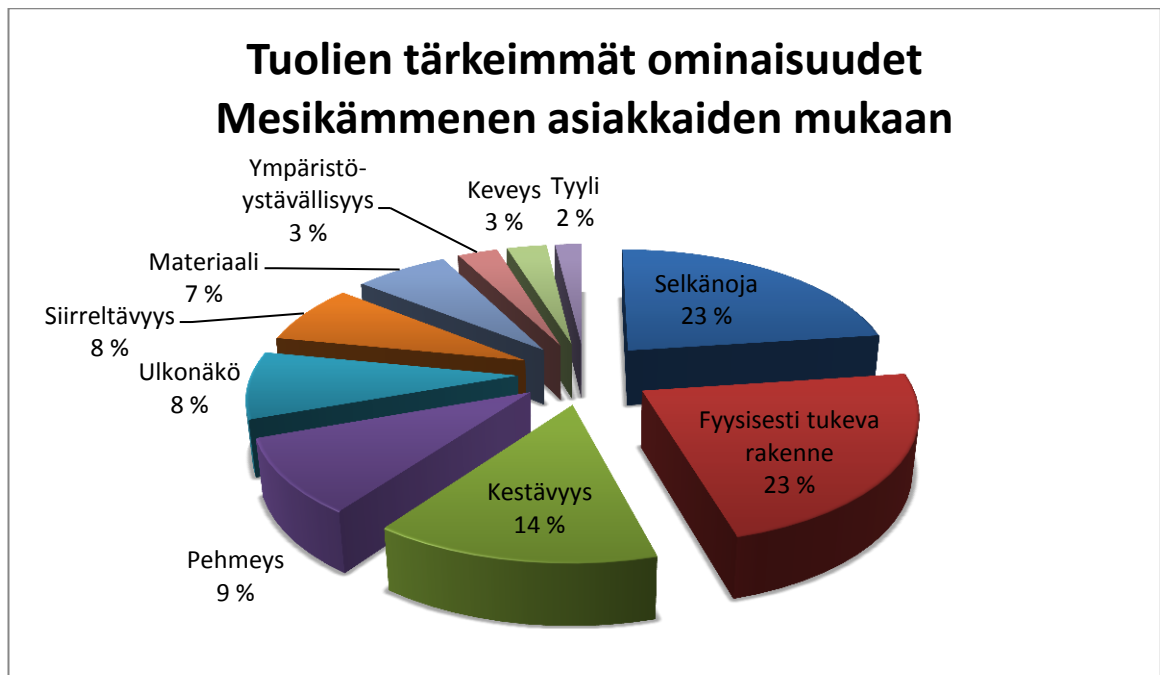
Ravintola Lounasportaiden asiakkaiden mielestä selkänoja on ravintolakalusteissa tärkein ominaisuus. (Kuvio 15.) He perustelevat tätä sillä, että ilman selkänojaa tuolissa ei voi istua rennosti, eikä tuoli voi olla mukava. Asiakkaiden mukaan selkänoja on äärimmäisen tärkeä osa tuolin ergonomiaa.

Tuolin siirrettävyys ja pehmeys osoittautuivat asiakkaille lähes yhtä tärkeiksi. (Kuvio 15.) Siirrettävyyden tärkeyttä asiakkaat perustelivat sillä, että esimerkiksi lasten kanssa ruokaillessa tuoleja joutuu siirtelemään paljon ja sen tulisi olla vaivatonta. Yksi asiakas kertoi, että aina isommalla seurueella lounastaessa tuoleja pitää siirrellä. Asiakkaat kertoivat tuolin pehmeiden vaikuttavan oleellisesti sen istuimukavuuteen ja sitä kautta myös siihen, miten viihtyisäksi tuoli koetaan.

Asiakkaiden mukaan tuolin pehmustuksen tulisi olla sellainen, että sinne ei uppoa, mutta kuitenkin tarpeeksi paksu, jotta istumiskokemuksesta tulisi miellyttävämpi.

Tukeva rakenne ja kestävyys (Kuvio 16.) ovat Lounasportaiden asiakkaille yhtä tärkeitä ja monet yhdistävätkin ne mielessään siten, että tukeva tuoli on aina myös kestävä. Tuolin ulkonäkö, keveys ja ympäristöystävällisyys (Kuvio 16.) pääsivät myös viiden tärkeimmän ominaisuuden joukkoon, mutta niitä ei arvostettu yhtälailla, kuin muita ominaisuuksia. Lounasportaiden asiakkaiden mukaan ympäristöystävällisyydessä tärkeintä on uusiutuvien luonnonvarojen suosiminen, kuljetuksen ekologisuus ja etenkin puun suosiminen tuolin pääasiallisena materiaalina.

Kuvio 16. Mesikämmenen asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet

Mesikämmenen ravintolan asiakkaille ravintolan tuoleissa tärkeintä on selkänoja. (Kuvio 16.) Tätä he perustelevat sillä, että selkänoja vaikuttaa eniten tuolin mukavuuteen. Toiseksi tärkeimpänä ominaisuutena asiakkaat pitävät tukevaa rakennetta. (Kuvio 16.) 50-vuotiaan sotilasammattihenkilön mielestä tukevat tuolit kertovat laadusta, kestävydestä ja siitä että materiaaleissa ei ole säästelyä. Hän sanoo, että tuoli ei saa olla missään tapauksessa ”rimpula” ja että sen pitää kestää yli satakiloista miestä. Mesikämmenen asiakkaat arvostavat sitä, että tuoli ei ole

kiikkerä ja että se on myös kestävä näköinen. Asiakkaiden mielestä tuoli ei saa nitistä, eikä heilua, kun sille istutaan. Kestävyttä asiakkaat arvostavat heti kolmanneksi eniten. (Kuvio 17.) Asiakkaiden mukaan tuolin kestävyys on tärkeää siksi, että se mahdollistaa sen, että isommatkin ihmiset voivat huoletta istua tuolille, ilman että tarvitsee pelätä sen hajoavan alle. 50-vuotiaan insinöörin mielestä kestävyys onkin yksi tärkeimmistä tuolin perusominaisuuksista. Pehmeyttä, ulkonäköä, siirrettävyyttä ja oikeita materiaalivalintoja Mesikämmenen asiakkaat pitävät lähestulkoon yhtä tärkeinä ominaisuuksina ravintolatuolille. (Kuvio 16.)

Osa Mesikämmenen asiakkaista (Kuvio 16.) pitää ympäristöystävällisyyttä, tuolin keveyttä ja tyyliä tärkeinä ominaisuuksina, joskaan ne eivät ole yhdelläkään asiakkaalla ensimmäisenä listalla. Ympäristöystävällisyyden asiakkaat liittivät vahvasti tuolin materiaalivalintoihin, pintakäsittelyyn, sekä tuolien kuljetuksen ja valmistuksen ekologisuuteen.

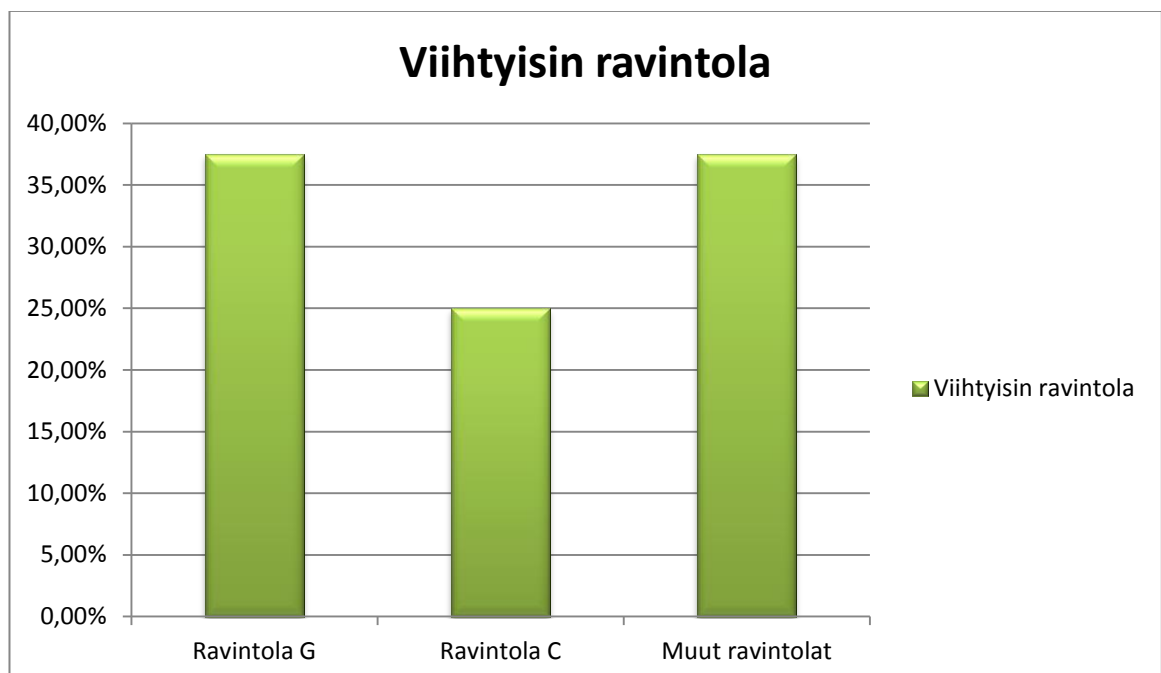
4.5.2 Kuva-analyysin tulokset

Kuvia erilaisista ravintoloiden sisustuksista oli kahdeksan. Viihtyisimmän ravintolan valinnassa oli hieman hajontaa, mutta kuitenkin vajaa 40 % asiakkaista koki yhden ravintolan muita viihtyisämmäksi. (Kuvio 17.) Se on hyvin tavallinen ja pelkistetty ravintola G (Liite 2). Ravintola G:n sisustuksessa on yhdistelty tummia ja vaaleita värejä ja kalusteet ovat yksinkertaisia. Ravintola G:n yksinkertaisissa mustaksi maalatuissa puutuoleissa on käsinojat ja nahkaverhoiltu istuinosa, sekä selkänoja. Ravintolan pöydät ovat pyöreitä ja niissä on valkoiset pöytäliinat. Ravintola G:n ikkunoiden edessä on sermit, jotka saavat aikaan sen, ettei ravintolasta näe ulos kovin helposti. Sermit myös estävät jonkin verran luonnonvalon pääsyä ravintolaan. Ravintolan katosta roikkuu rivissä ikkunoiden edessä yläpäästään kapenevien kartioiden muotoisia valaisimia.

Ravintoloiden asiakkaat haluaisivat mielellään käydä tyyliiltään ja sisustukseltaan perinteisissä ravintoloissa. Ylenpalttisesti koristeltuja ja räikeästi sisustettuja

ravintoloita he karttavat. He eivät myöskään arvosta suuresti mitään erilaista ja elämyksellistä. Ravintolan tulee olla asiakkaiden mielestä viihtyisä. Viihtyisän ravintolasta tekee heidän mielestään kodikkuus, luonnonläheisten värien käyttö, mukavat kalusteet ja osaava ja ystävällinen henkilökunta.

Ravintola G (Liite 2) on hyvin tyyppinen ruokaravintola. Se on siisti, yksinkertainen, eikä siellä ole mitään tarpeetonta. Sen arkkitehtuurissa on nähtävillä selkeitä, puhtaita linjoja ja geometrisia muotoja, samoin kuin ravintolan kalusteissakin. Asiakkaita viehättää ravintolassa G erityisesti sen värimaailma ja ravintolan yksinkertaisuus. Asiakkaat kuvailivat ravintolaa G viehättäväksi, yksinkertaiseksi ja perussiistiksi. Heistä hillitty tunnelma, avara tila ja lämmin sisustus tekevät siitä viihtyisän. Asiakkaat arvostavat myös ravintolan G tyyliä, kalusteita, sekä värien ja muotojen kontrastia.

Kuvio 17. Viihtyisin ravintola

Joka neljäs asiakas valitsi kotoisan, siistin ja lämminhenkisen ravintolan C (Liite 2) viihtyisimmäksi. (Kuvio 17.) Ravintolan C ruokailutila sijaitsee ravintolan yläkerrassa, pitkällä parvella, josta näkee alakertaan. Kotoisuutta ravintolaan

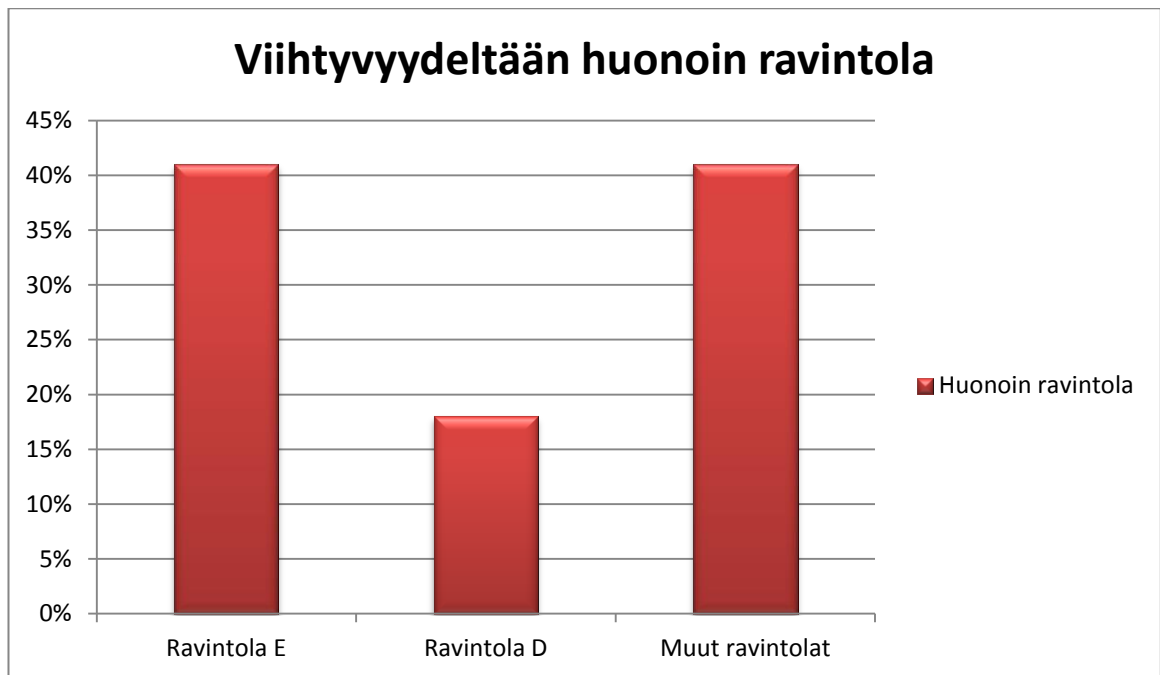
tuovat matot, viherkasvit ja seinillä olevat taulut. Puun väri ravintolassa on melko hallitseva, koska sitä on näkyvillä yhtäläillä katossa, parkettilattiassa, kuin kalusteissakin. Ravintolan kalusteet ovat puisia, yksinkertaisia ja ne on ryhmitelty väljästi. Kalusteet ovat kulmikkaita, jykeviä ja kokonaan puun värisiä. Tuoleissa on paksu istuintyyny, käsinojat ja pitkän näköinen istuinosa.

Asiakkaat ovat perustelleet sitä, miksi valitsivat ravintolan C (Liite 2) viihtyisimmäksi, sillä että he pitävät sen kotoisuudesta. (Kuvio 17.) Todella monet pitivät etenkin ravintolan kalusteista ja siitä, että siellä on paljon puista pintaa nähtävillä. Myös ravintolan tyyliä keuhuttiin, koska se on asiakkaiden mielestä tarpeeksi yksinkertainen ja tavallinen. Asiakkaiden mukaan ravintolassa on viihtyisä, kodikas ja rauhallinen tunnelma, mitä puun värit vielä korostavat. Noin 30-vuotias poliisi kertoo, että ravintola on hänestä sen näköinen, että hän haluaisi mennä lastensa kanssa sinne syömään. Hänestä ravintola on tarpeeksi arkinen, jotta siellä on mahdollista olla rennosti ja sitä kautta viihtyä. Ravintoloiden asiakkaat syövät ulkona sekä työn puolesta, että vapaa-ajalla perheen kanssa. Perheen kanssa ruokaillessaan asiakkaat kertovat pitävänsä hieman eri asioita arvossa, kuin työaikana lounastaessaan.

Osa asiakkaista valitsi muitakin ravintoloita viihtyisimmiksi, mutta mikään muista ravintoloista ei noussut erityisesti esiin. Yleensä perusteluna valinnalle oli jokin yksityiskohta, johon asiakkaat kiinnittivät huomionsa ja joka miellytti heitä. Monet perustelivat valintojaan myös ravintolan väreillä ja kalustuksella.

Ylivoimaisesti viihtyisyydeltään huonoimmaksi ravintolaksi asiakkaiden mielestä osoittautui erivärisillä pastellisävyillä sisustettu ravintola E (Liite 2). Yli 40 % asiakkaista päätyi valitsemaan sen huonoimmaksi ravintolaksi. (Kuvio 18.) Ravintolassa on paljon erilaisia ja erivärisiä koristuksia. Ravintolan katto on täynnä roikkuvia koristeita ja seiniä koristavat keskenään hyvin erilaiset taulut. Tuoleja on erimuotoisia ja niin paljon erivärisiä, että yksikään tuoli ei ole samanvärinen vierekkäisen kanssa. Kaikki tuolit ovat paksusti pehmustettuja. Osa kalusteista on ryhmitelty melko ahtaan näköisesti. Myös ravintolan kattauksessa on nähtävillä monia värejä.

Asiakkaiden mukaan ravintola E (Liite 2) on viihtyisyydeltään huonoin, koska se näyttää sekavalta, lapselliselta, liian kirjavalta ja rauhattomalta. Monet sanoivatkin, että ravintolasta tulee mieleen lastenkutsut tai päiväkerhon ruokasali. Noin 50-vuotiaan upseerin mukaan sisustus on ”värioksennus”, jota katsoessa päätä alkaa särkemään. 50-vuotiaan kirjanpitäjän mielestä ravintolasta E tekee levottoman se, että siellä on liian paljon kaikkea erilaista, eikä mitään yhdistäviä tekijöitä sisustuksessa. Se että asiakkaat eivät koe viihtyvänsä liian kirjavasti sisustetuissa ravintoloissa, todistaa mielestäni hyvin sen, että ravintolan värimaailmalla on valtava merkitys viihtyisyyteen.

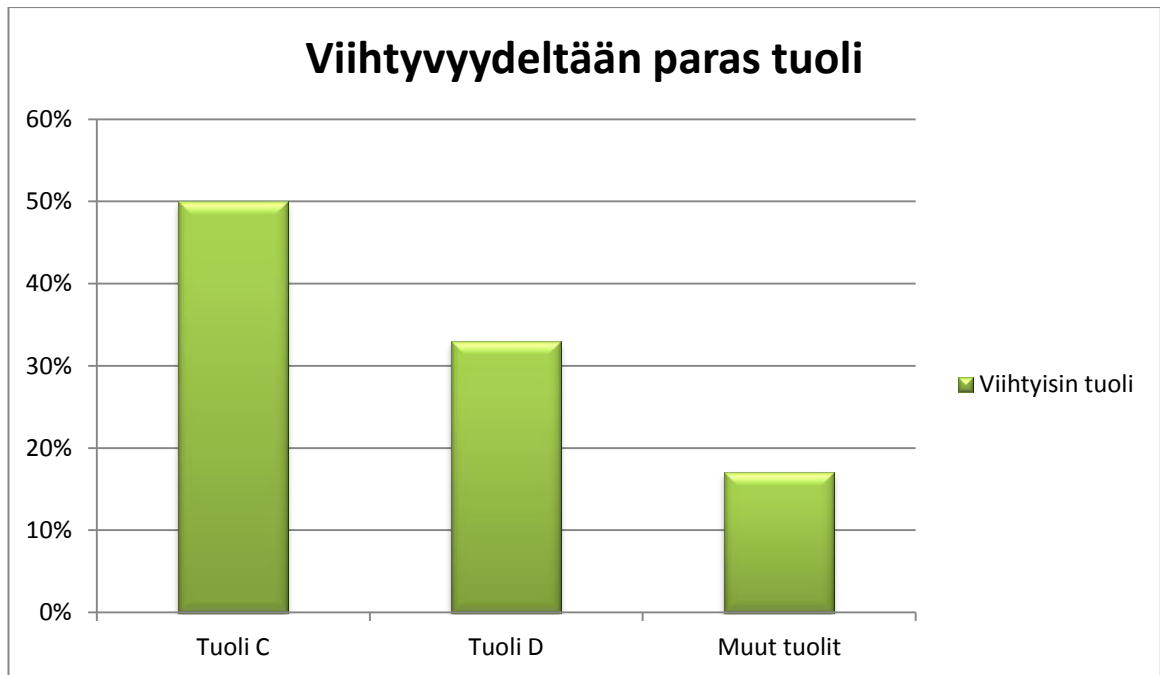
Kuvio 18. Viihtyvyydeltään huonoin ravintola

Vajaa viidennes asiakkaista valitsi viihtyvyydeltään huonoimmaksi ravintolaksi D:n (Liite 2). (Kuvio 20.) Ravintolassa D minimalistisuus on viety äärimmäiselle tasolle. Siellä kalusteet on tehty kulmikkaasta, raskaasta massiivipuusta. Istuimet näyttävät lankuista tehdyiltä ja sama teema jatkuu seinällä, jonne on ripoteltu epäsymmetrisesti lankkuja ja niiden päälle muutama koriste-esine. Myös kattovalaisimet ovat nelikulmaisia. Ravintolaa hallitsevat puun väri ja valkoinen.

Mielestäni ravintola on melko modernin näköinen ja pelkän nelikulmion käyttö muodoissa tuo siihen jopa tiettyä elämyksellisyyttä.

Asiakkaat eivät pidä ravintolan D (Liite 2) kulmikkuudesta ja kovasta ulkonäöstä. (Kuvio 20.) Monet kuitenkin kehuvat puun käyttöä sisustuksessa, vaikka ravintolan muotoilusta eivät pidäkään. Asiakkaiden mukaan ravintola on liian pelkistetty ja kolkko. 30-vuotiaan palkanlaskijan mielestä ravintola on yksinkertaisesti kauhea. Asiakkaiden mielestä ravintolan kalusteet näyttävät kovilta ja epämukavilta, he eivät myöskään arvosta sitä, etteivät kalusteet ole siirreltävissä. Asiakkaiden mielestä pelkistetyillä muodoilla ravintolasta on tehty liian erikoinen.

Yksikään muista ravintoloista ei tullut valituksi tarpeeksi monen asiakkaan puolesta, jotta valintoja kannattaisi alkaa analysoimaan syvällisemmin. (Kuvio 18.) Kuitenkin yhteistä asiakkaiden valintakriteereille oli se, että kaikki erikoisemmat ja koristellummat ravintolat olivat heistä epämiellyttävän näköisiä. Myös ylenpalttinen värien käyttö tai yhdellä värillä sisustetut ravintolat eivät heitä miellyttäneet.

Kuvio 19. Viihtyvyydeltään paras tuoli

Puolet asiakkaista valitsi tuoliksi, jolla viihtyisi parhaiten tuoli C:n. (Kuvio 19.) Kolmasosa heistä taas valitsi viihtyisimmäksi tuoliksi D:n. (Kuvio 19.) Ainoastaan 17 % ravintoloiden asiakkaista valitsi jonkun muun tuolin kuin C:n tai D:n viihtyisimmäksi, eikä yksikään näistä loppuista valinnut samaa tuolia, kuin muut. (Kuvio 19.)

Tuoli C:ssä (Liite 2) on punainen nahkaverhoilu ja pehmustukset selkänöjan molemmin puolin sekä istuinosassa. Selkänöja on pitkä ja suora ja istuinosan pehmuste paksun näköinen. Tuolissa ei ole teräviä särmiä ja se on muodoltaan yksinkertainen. Selkänöja on nelikulmainen, mutta reunat on pyöristetty. Istuinosana näyttää levenevän hieman edestä. Tuoli on puinen ja maalattu mustaksi. Se näyttää melko tukevalta, muttei kuitenkaan liian raskaalta siirrellä.

Asiakkaat viihtyisivät tuolissa C (Liite 2), koska heidän mielestä se näyttää mukavalta istua. (Kuvio 21.) Tuoli C on asiakkaiden mukaan tukeva sekä pehmeän ja miellyttävän näköinen. Asiakkaat arvostavat tuolin yksinkertaista, mutta kaunista muotoilua ja sitä, että sen materiaalina on käytetty puuta. Pitkä ja

yhtenäinen selkänöja on myös asiakkaiden mieleen. Asiakkaat epäilevät tuolin C olevan vaikeasti siirreltävissä.

Kolmannes asiakkaista viihtyisi ravintolassa parhaiten istuen tuollilla D (Liite 2). Tuolin valintaa viihtyisimmäksi he perustelevat sillä, että se näyttää tukevalta ja pehmeältä. Asiakkaat pitävät tuolin puisista jaloista. Heidän mielestään tuoli on sen näköinen, että sillä voisi istua vaikka pidempäänkin. Osa kuitenkin epäilee, että tuoli saattaa olla liiankin pehmeä. 20-vuotiaan tarjoilijan mukaan tuoli vaikuttaa mukavalta istua ja alasarja jaloissa tekee siitä tukevan näköisen. Monet asiakkaista kuitenkin kritisoivat alasarjan ulkonäköä.

Asiakkaat olivat täysin yhtä mieltä siitä, mikä kuvataulun ravintolatuoleista oli viihtyvyydeltään huonoin. Tämän tittelin sai tuoli A (Liite 2). Tuoli A on Konstantin Grcicin suunnittelema kulmikas valualumiinista valmistettu design-ravintolatuoli, jossa ei ole pehmusteita ja joka sopii myös ulkokäyttöön. Sen rakenne muistuttaa etäisesti jalkapallon kuviointia.

Ravintolan asiakkaat perustelivat viihtyvyydeltään huonoimman tuolin valintaansa sillä, että tuoli A (Liite 2) näyttää heistä ikävältä, eikä sovi tyyliltään ravintolaan. Asiakkaiden mielestä tuoli on epämiellyttävän ja epämukavan näköinen. Monet kommentoivat tuolia A adjektiiveilla kummallinen, outo ja erikoinen. Noin 60-vuotias metsätalousinsinööri sanoo tuolia epäilyttävän näköiseksi häkkyräksi. Haastattelussa sama mies kertoo epäilevänsä, että tuollilla istuminen sattuu takapuoleen. Samansuuntaisia kommentteja kuulin muiltakin asiakkailta. Haastattelussa selviää myös, että tuolin H (Liite 2) tyyli ei miellytä valtaosaa. Tuoli H on yltiökoristeltua vanhahtavaa tyyliä ja se on raskaan näköinen. Juuri ylenpalttinen koristelu ahdistaa valtaosaa asiakkaista ja he kertovatkin pitävänsä yksinkertaista muotoilua kauniina.

4.5.3 Puolistrukturoidun haastattelun tulokset

Haastattelin kahta omistajaa, kolmea työntekijää ja kahtatoista asiakasta. Työntekijöiden ja omistajien haastattelussa kävi ilme, että ravintolaan haluttaisiin kodikkaita, lämminhenkisiä, keveitä ja kestäviä tuoleja, jotka sopisivat sisustukseen. Pinottavuus olisi tuoleissa positiivinen, muttei pakollinen ominaisuus. Helppo siivottavuus ja mukavuus nousivat myös keskusteluissa tärkeiksi ravintolatuolin kriteereiksi, koska työvuoron jälkeen työntekijät ja joskus myös omistajat nostelevat tuolit pois tieltä helpottaakseen siivoamista. Markkinoilla olevien ravintolatuolien painavuutta ja huonoa kestävyyttä, sekä siivottavuutta moitittiin. Ravintolatuolin pitää työntekijöiden ja omistajien mielestä kestää kovaa käyttöä, sekä olla mukava ja kaunis. Ravintoloiden työntekijät arvostavat tyyliään yksinkertaisia kalusteita, joissa ei ole koristuksia. Asiakkaat arvostavat yksinkertaista, lähes minimalistista muotokieltä, sekä skandinaavista muotoilua ja hyvää istuinmukavuutta. Heidän mielestään tuolista pitää näkyä, että se on tukeva ja kestävä, mutta se ei kuitenkaan saa olla painava tai sen muotoinen, että sitä olisi vaikea siirrellä. Mielipiteet ravintolakalusteista olivat hyvin samansuuntaisia, kuin asiakkailakin, mutta tuolien keveys ja siirreltävyyys korostuivat ymmärrettävästi henkilökunnan ja omistajien vastauksissa. Myös pinottavuus on työntekijöiden ja omistajien mielestä toivottava ominaisuus, joskaan ei pakollinen, eikä tärkein.

Ravintoloiden asiakkaat, henkilökunta ja omistajat arvostavat tuoleissa lähes samoja ominaisuuksia. Tosin asiakkaat tuntuvat arvostavan tuolien jämyyyttä ja tukevaa rakennetta siinä missä työntekijät ja omistajat arvostavat niiden keveyttä ja puhdistettavuutta. Tämä saa aikaan sen, että toivottavien ominaisuuksien välillä on tasapainoiltava ja luotava kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu tai keskityttävä vain tiettyjen ongelmien ratkaisuun. Haastattelu vahvisti epäilyksiäni siitä, mitä asiakkaat pitävät ravintolatuoleissa tärkeinä. Tuolien helppo siirreltävyyys on heidän mielestään kuitenkin tärkeämpi seikka, mitä olisin osannut etukäteen odottaa.

Asiakkaiden ja henkilökunnan mielestä tuoleissa pitää ehdottomasti olla selkänoja ja pehmustettu istuinosa. Haastattelun aikana sain selville, että kaikki haastatteluun valitsemani asiakkaat pitivät puuta parhaimpana vaihtoehtona

ravintolatuolin materiaaliksi, koska heidän mielestään puiset tuolit tuovat ravintolaan lämminhenkisyttä ja kodikkuutta. Suurin osa asiakkaista arvosti erityisesti massiivipuun käyttöä kalusteissa. Arvostetuimmiksi puulajeiksi valikoituivat koivu ja tammi. Osa asiakkaista piti myös koivuvanerin käyttöä ravintolakalusteissa hyvänä ratkaisuna.

He suosivat erityisesti kotimaisen puun käyttöä ja sellaista pintakäsittelyä, että puun syykuviointi ei katoa näkyvistä. Haastattelun perusteella asiakkaat arvostavat puuta materiaalina juuri sen ainutlaatuisen pinnan takia. Asiakkaiden mielestä puisten ravintolatuolien pintakäsittelyssä tulisi suosia etupäässä vahaa, lakkaa ja luonnollisen värisiä petsejä. Suurin osa asiakkaista oli sitä mieltä, että ravintoloihin sopivat parhaiten keskiruskeat tai tummanruskeat tuolit, kuitenkin monet sanoivat pitävänsä myös puun luonnollisesta väristä.

Haastattelun perusteella selvisi, että tuolin pehmeys on Mesikämmenen ja Lounasportaiden asiakkaille hyvin tärkeää. Haastateltuani ravintolan asiakkaita sain tietää että useimpien mielestä ravintolakalusteiden pitäisi ehdottomasti olla pehmustettuja ainakin istuinosastaan. Kuitenkaan asiakkaat eivät halunneet ravintolaan upottavia tuoleja. Ohut pehmustus istuinosassa ja mahdollisesti myös selkänojassa sai eniten kannatusta asiakkaiden keskuudessa. Sillä ei tuntunut olevan asiakkaille suurta merkitystä, mitä materiaaleja tuolien pehmusteina käytetään, kunhan pehmusteet vaan pysyvät muodossaan ja lisäävät tuoliin mukavuutta.

Noin puolet asiakkaista oli sitä mieltä, että selkänoja tarvitsee pehmusteen ja puolet sitä mieltä, että selkänojaa ei tarvitse pehmustaa. Päätin hakea tuolin selkänojaan mukavuutta mielummin kaarevalla muotoilulla ja pyöristyksillä, kuin pehmusteella, koska mielestäni ravintolatuolissa saa näkyä puun käyttö materiaalina muuallakin, kuin jaloissa.

Pehmustettujen tuolien verhoilussa asiakkaat arvostavat eniten kangasverhoilua, koska heidän mielestään se tekee ravintolan tuoleista kotoisia ja kutsuvan näköisiä. Asiakkaiden mielestä kangasverhoillut tuolit on myös helpompi saada sopimaan ravintolan sisustukseen ja ne myös näyttävät heistä mukavammilta, kuin

nahkaverhoillut tuolit. Ravintolan omistajat ja henkilökunta suosivat kangasverhoilua ravintolatuoleissa samoista syistä, kuin asiakkaat. Mesikämmenen tarjoilijan ja Lounasportaiden toisen omistajan mukaan ravintolatuolin verhoilussa pitäisi olla yhteensopivia eri värejä, jottei siitä erottuisi liika niin helposti. Lisäksi verhoilun tulisi olla ravintolan värimaailmaan ja yleisilmeeseen sopiva ja mielellään melko tumma.

Baraban ja Durocher (2010,108) kertovat nahkaverhoilun antavan tuolista ylellisen vaikutelman. He myös kehuvat sen siivottavuutta, kestävyyttä ja sitä, että se kuluu arvokkaasti. Tästä syystä valitsisin itse mieluummin nahan kuin kankaan materiaaliksi ravintolakalusteiden verhoilussa, mutta teen silti tuoliprototyypini asiakkaiden ja henkilökunnan toiveiden mukaan. Nahkaverhoilun asiakkaat mieltävät helposti turhan ylelliseksi. Noin neljännes asiakkaista taas pitää nahkaverhoilusta juuri sen luoman ylellisen vaikutelman takia.

Haastattelussa kävi ilme, että asiakkaat pitävät erityisesti pehmeistä, pyöreistä muodoista, joten suunnittelussa vältettiin ylenpalttista terävien kulmien käyttöä. Haastattelussa asiakkaat korostivat myös sitä, ettei tuoli saisi olla liian erikoinen muodoltaan. Myös se rajoitti muotoilua, että suurin osa asiakkaista ei pidä tuolin jalkojen alaosassa rakennetta tukevoittavasta alasarjasta.

Tulkitsen ja tiivistän haastattelun tuloksia siten, että asiakkaiden mukaan ravintolatuolin pitäisi olla paitsi kestävä, myös selkeästi kestävä ja tukevan näköinen. Tuolissa pitäisi heidän mielestään olla myös selkänoja ja sen tulisi muotonsa ja painonsa puolesta olla helposti siirrettävissä. Asiakkaat eivät pidä liian silmiinpistävästä ja totutuista poikkeavista muotoiluratkaisuista tuolien ulkonäössä. He pitävät melko hillitystä ja perinteisestä tyylistä, pehmeistä muodoista ja luonnonläheisistä väreistä.

Haastateltuani ravintoloiden asiakkaita, minulle selvisi että he eivät pidä käsinojia kovin tärkeinä, vaikka Baraban ja Durocher (2010, 106 - 107) sanovat käsinojien olevan tärkeä tuolien mukavuutta määrittelevä tekijä. Esimerkiksi noin 30-vuotias yrittäjä kertoi haastattelun aikana, että on parempi, ettei tuolissa ole lainkaan

käsinojia, kuin että siinä olisi huonot käsinojat. Hän kritisoi monien markkinoilla olevien ravintolakalusteiden käsinojien korkeutta ja muotoa. Haastattelemani isokokoisen poliisin mukaan käsinojat tekevät monista tuoleista etenkin isommille ihmisille ahtaita. Hän toi myös esiin sen, että poliisin varustevyön kanssa ei mahdu istumaan käsinojallisiin tuoleihin ja varustevyö onkin riisuttava ja heitettävä monesti ruokailun ajaksi jalkoihin. Noin 60-vuotias insinööri taas oli sitä mieltä, että käsinojat lisäävät kyllä tuolin mukavuutta, mutta ne eivät ole tärkeimmästä päästä, kun mietitään tuolin mukavuuden osatekijöitä. Insinöörin mielestä tärkeämpiä seikkoja ovat muun muassa kestävä rakenne, oikeiden materiaalien käyttö valmistuksessa ja tuolin istuinosan pehmeys.

Kuitenkin haastattelussa selvisi, että etenkin tuolin ulkonäöllä on merkitystä, mutta se ei ole pääasia, mikäli muut ominaisuudet ovat kohdallaan. Tuolin keveyden tärkeyttä asiakkaat perustelivat sen mahdollisesti mukanaan tuomalla helpolla siirrettävyydellä ja ilmavalla ulkonäöllä. Pyysin ympäristöystävällisyyden tuolin tärkeäksi ominaisuudeksi valinneita asiakkaita erittelemään, mitkä asiat tekevät tuolista ympäristöystävällisen. Asiakkaat painottivat kalusteen tekemiseen liittyvää ekologisuuutta, turhan rahdin välttämistä ulkomailta, sekä kotimaisten raaka-aineiden ja työvoiman suosimista.

Erityisesti istuinosan tulisi heidän mielestään olla pehmustettu, mutta kuitenkin sellainen, että siitä pääsee vaivattomasti ylös. Selkänojan ja mahdollisten käsinojien pehmusteet eivät heidän mielestään ole yhtä tärkeitä, kuin istuinosan pehmustus. Tuolien käsinojia asiakkaat eivät pitäneet tärkeinä.

Siirreltävyys ominaisuutena on asiakkaiden mielestä tärkeä etenkin silloin, kun he lähtevät ravintolaan lasten kanssa. 30-vuotiaan yrittäjän mukaan monesti joutuu siirtelemään ravintolatuoleja lapsi kainalossa, jolloin siirreltävyuden merkitys korostuu. Yrittäjän mielestä painavia tuoleja on usein hankala siirrellä. Mesikämmenen asiakkaat olivat yksimielisiä siitä, että puu on paras materiaali sisätilojen ravintolatuoleille. He perustelivat puun erinomaisuutta materiaalina sen kestävyuden, ekologisuuden ja kotoisuuden vuoksi. Asiakkaiden mielestä puiset kalusteet ovat lämpimän ja arvokkaan näköisiä, sekä luovat kodikasta ja viihtyisää tunnelmaa.

Ravintolatuolien materiaaleina asiakkaat käyttäisivät mielusti kotimaista puuta. Puulajeina he suosisivat etenkin koivua ja tammea. Heidän mielestään puun pintakuviointi kannattaa jättää esille, koska se tekee tuoleista kauniimman näköisiä. Mesikämmenen asiakkaat eivät haluaisi maalattuja kalusteita, vaikka monen mielestä tummat kalusteet sopivatkin ravintolaympäristöön. 50-vuotiaan sotilasammattihenkilön mukaan puutuoleista katoaa luonnonmukaisuus, kun ne maalataan. Asiakkaat käsittelisivät tuolit mieluiten vahalla, lakalla tai petsillä.

Tyylin tärkeyttä asiakkaat perustelivat sillä, että tietyn tyylliset tuolit sopivat ravintoloihin. Osa asiakkaista kertoi, ettei pidä tiettyjä tyyllisuuntauksia edustavista tuoleista ollenkaan. Etenkään todella koristeelliset ja futuristiset tuolit eivät miellyttäneet Mesikämmenen ja Lounsportaiden asiakaskuntaa. Tuolien keveyden tärkeyttä asiakkaat perustelivat sillä, että keveys mahdollistaa ravintolatuolien helpon ja vaivattoman siirtelyn. Kevyet tuolit ovat heistä usein myös siron näköisiä.

Otin suunnittelutyössä tarkasti huomioon ne seikat, joita asiakkaat pitävät ravintolatuoleissa tärkeimpinä. Tärkein näistä on oikealla korkeudella oleva selkänoja, joka tukee selkää oikeista kohdista, eikä paina lapaluita. Toiseksi tärkeimpänä ravintoloiden asiakkaat pitivät fyysisesti tukevaa rakennetta. Asiakkaat pitivät tukevan rakenteen jälkeen tärkeimpinä ominaisuuksina kestävyyttä, pehmeyttä ja siirreltävyyttä. Asiakkaat eivät pidä terävistä reunoista ja he pitävät yksinkertaisesta muotokielestä ja pyöristetyistä muodoista. Reilut pyöristykset jaloissa ja sarjoissa tuovatkin keveyttä ja pehmeyttä tuolin ulkonäköön. Noudatin asiakkaiden, henkilökunnan ja omistajien toiveita siitä, miten tuoli pitäisi pintakäsitellä ja mitä värejä siinä saisi käyttää. Pinottavuutta en ottanut suunnittelussa ollenkaan huomioon, sen osoittautuessa vähemmän tärkeäksi seikaksi, kuin olin alkuun oletanut.

4.5.4 Ergonomian testauksen tulokset

Valitsin ergonomian testaukseen seitsemän asiakasta sekä Ravintola Lounasportaissa että Mesikämmenessä. Kaksi heistä oli pituudeltaan 150 - 160

cm, viisi 160 - 170 cm, neljä 170 - 180 cm, kaksi 180 - 190 cm ja vain yksi oli 190 - 200 cm pitkä. (Kuvio 21.)

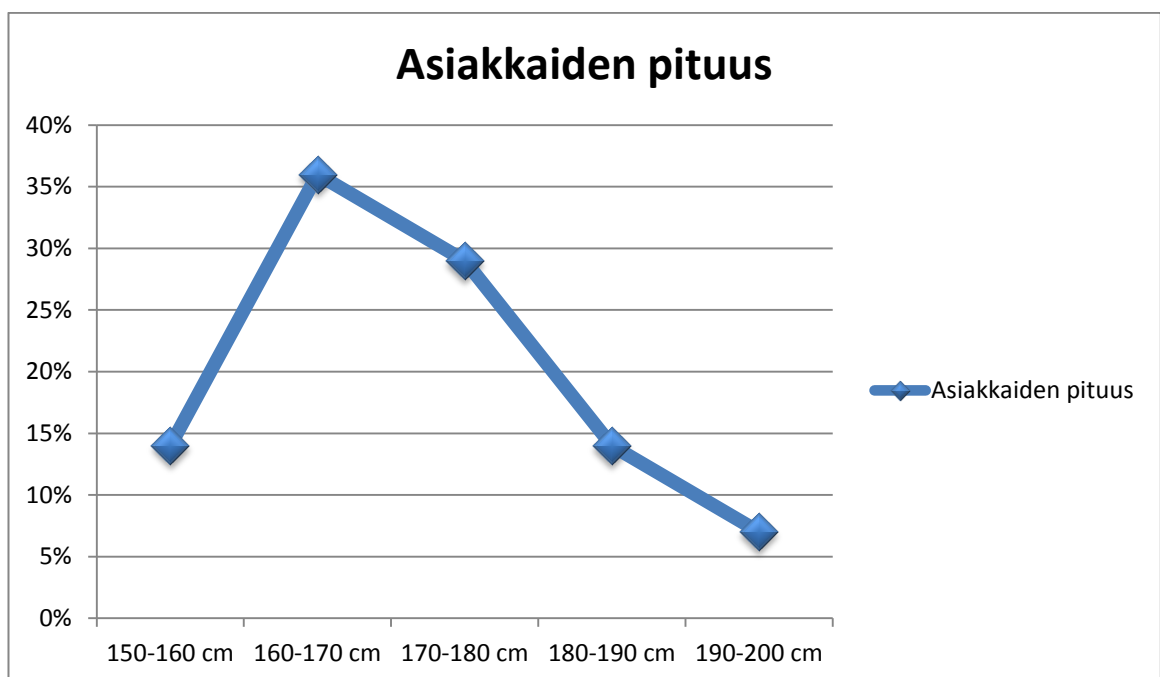
Vaikka kaikki asiakkaat olivat erikokoisia, (Kuvio 21.) he kehuivat tuolin ergonomiaa, erityisesti selkänojaa ja istuinmukavuutta. He pitivät tuolin muodosta sekä väreistä ja sanoivat sen olevan mukavuudeltaan ja ulkonäöltään muita ravintolatuoleja parempi. Yksi asiakas sanoi tuolin olevan sen näköinen, että sitä tekee mieli kosketella jatkuvasti. Yksi taas halusi ostaa sen välittömästi itselleen. He sanoivat sen olevan väritykseltään täydellisesti ravintoloihin sopiva. Erityisesti tuolin pyöristetyt muodot ja myös siirreltävyys saivat paljon kehuja. Asiakkaiden mielestä istuinosan verhoilu ja tuolin väri sopivat täydellisesti yhteen.

Asiakkaat pitivät tuolissa erityisesti siitä, että sen etujalkojen sijainti mahdollistaa suuremman jalkojen liikkumatilan pöydän alla. Yksi vanhempi asiakas sanoi, että tästä tuolista on helpompi nousta, kuin monista muista, koska istuinosana on sen muotoinen, että se helpottaa nousemista.

Kuvio 20. Ergonomian testausta

Harmikseni en saanut tuolista ollenkaan kritiikkiä. Asiakkaat kehuivat kovasti tuolin mukavuutta ja pitivät sen ulkonäöstä. Pari naisasiakasta epäili, onko suuremmalla takapuolella varustettujen ihmisten mukava istua tuolilla, mutta he kuitenkin yllättyivät positiivisesti. Kun tuoli osoittautui sekä 155-senttisen naisasiakkaan, että kaksimetrin miesasiakkaan mielestä hyväksi istua, voin vain todeta onnistuneeni mitoittamaan sen sopivaksi valtaosalle ihmisiä. Kuvassa (Kuvio 20.) keskimääräistä lyhyempi naisasiakas testaa tuoliprototyypin ergonomiaa.

Kuvio 21. Asiakkaiden pituus

Ergonomiatietoutta ja Yrjö Kukkapuron ergonomian testaukseen soveltuvaa tuolia apuna käyttäen kykenin luomaan mittasuhteiltaan ja istuimukavuudeltaan hyvän ja toimivan tuolin, joka on kevyt, tukevan näköinen ja helposti siirrettävä. Tuoli on myös erikokoisille ja erimuotoisille ihmisille sopiva ja se sopii myös muotokielensä ja värityksensä takia erilaisiin ravintolaympäristöihin. Lounasportaiden ja Mesikämmenen asiakkaat totesivat tuolin ergonomiatestauksessa istuimukavuudeltaan erinomaiseksi ja ulkonäöltään miellyttäväksi.

Ravintola Lounasportaiden omistaja halusi itsekin testata tuolin ergonomiaa. Hän piti tuolissa erityisesti sen selkänojasta ja ravintolamaailmaan sopivasta muotoilusta ja väriyksestä. Hänen mielestään istuinosan verhoilun kangas on erinomainen valinta ravintolatuolin päälliseksi, koska se on tarpeeksi monivärinen, jottei lika näy, mutta kuitenkin väriykseltään hillitty ja tyylikkään näköinen.

Ravintolan omistaja piti erityisesti tuolin takajalkojen yläosan pyöristyksestä ja istuinosan muodosta. Hänen mielestä tuolissa on kaikki mittasuhteet kohdallaan ja se on tarpeeksi yksinkertainen sopiakseen erilaisten ravintoloiden sisustukseen. Omistajan mielestä tuoli on jämäkkä, mutta tarpeeksi kevyt nostella ja siirrellä. Havaitsin ergonomiatestausta tehdessäni, että kaikki ihmiset siirtelevät ravintolatuolin prototyyppiä selkänojasta kiinni pitäen. Tuolissa selkänoja toimii siis tavallaan kahvana.

Olen mielestäni osannut tasapainoilla hyvin sen välillä, mitä asiakkaat, henkilökunta ja omistajat haluavat ravintolatuoleilta ja luonut tuoliprototyyppin, joka ominaisuuksiltaan ja ulkonäöltään miellyttää kaikkia osapuolia. Myös yritysyhteistyökumppaneiden mielestä ravintolatuolissani on potentiaalia markkinoille.

5 SUUNNITTELUN TEORIAA

Kalustemuotoilijan pitäisi pystyä hahmottamaan tuoleista myös vaikeammin mitattavia ominaisuuksia, kuten estetiikkaa ja ensivaikutelmaa ja pyrittävä soveltamaan niitä muotoiluprosessiinsa. Kalusteiden suunnitteluprosessissa on yksinkertaistettuna kyse siitä, että yritetään ratkaista jokin kalusteisiin liittyvä tiedostettu ongelma suunnitteluprosessin avulla. Suunnittelun avulla voidaan myös niputtaa joitain hyviä ja toivottavia ominaisuuksia yhteen ja koettaa minimoida epätoivottavien ominaisuuksien määrää esimerkiksi ravintolatuolissa. Aina ei tarvitse luoda uutta, joskus on vain tarpeen parannella vanhaa. Suunnitteluprosessilla haetaan yleensä parempaa käytettävyyttä, ergonomiaa ja ulkonäköä.

Väyrysen, Nevalan ja Päivisen (2004, 22 - 23) mukaan suunnittelu pyrkii ennustamaan miten asioiden tulisi olla ja koettaa ohjata tulevaisuutta halutunlaiseen suuntaan. Heidän mielestään suunnittelijat peilaavat oman tietämyksensä ja kokemuksensa kautta nykyisyyttä ja koettavat ennustaa tuotteiden ja käyttäjien toimintaa.

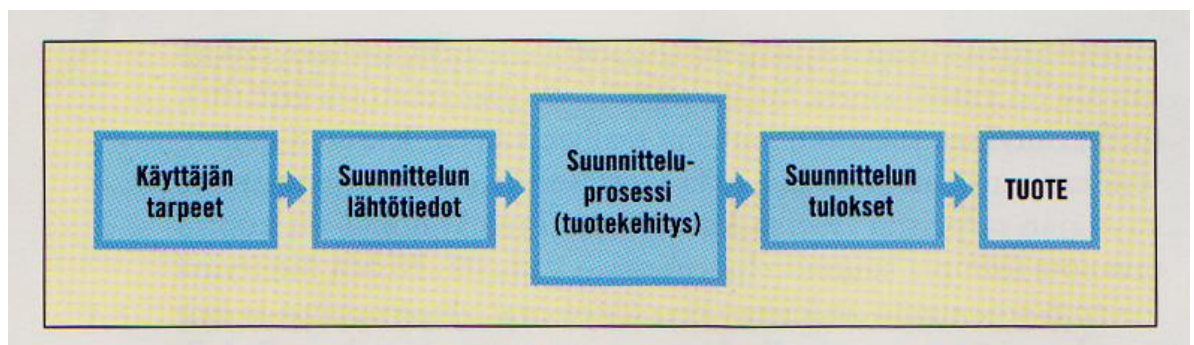
Lähde	Suunnitteluprosessin vaiheet
<p>Pahl ja Beitz 1988 (VDI) /4/ Pahl ja Beitz 1990 (suom. Konttinen) /3/</p> <p>A</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehtävän selvittely ► informaation vahvistaminen (esitutkimus) 2. Luonnostelu ► periaatteen vahvistaminen 3. Kehittely ► rakennemuodon vahvistaminen 4. Viimeistely ► valmistustekniikan vahvistaminen
<p>Ulrich ja Eppinger 2000 /5/ Martinsuo ym. 2003 / /8/</p> <p>B</p>	<ol style="list-style-type: none"> 0. Tuoteohjelman suunnittelu (planning) 1. Konseptin kehitys (concept planning) 2. Järjestelmätason suunnittelu (system-level design) 3. Yksityiskohtien suunnittelu (detail planning) 4. Testaus ja jatkokehitys (testing and refinement) 5. Tuotannon järjestelyt (production ramp-up) <p>Vaihe 1. Konseptin kehitys käsittää asiakastarpeiden tunnistamisen, tuotevaatimukset, konseptien synnyttämisen, konseptien valinnan ja konseptien testauksen</p>
<p>Jokinen 2001 (VDI) /9/</p> <p>C</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tuotekehityksen käynnistäminen 2. Luonnostelu 3. Kehittely 4. Viimeistely
<p>Cushman ja Rosenberg 1991 /10/</p> <p>D</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tuoteohjelman suunnittelu (product planning) 2. Tuotesuunnittelu (design) 3. Testaus ja todentaminen (testing and verification) 4. Tuotanto (production) 5. Markkinointi ja arviointi (marketing and evaluation)

Kuvio 22. Tavallisimpia suunnitteluprosessin vaihteita (Väyrynen, Nevala, Päivinen 2004, 22.)

Väyrysen, Nevalan ja Päivisen (2004, 22 - 23) mukaan tuotteet pitäisi suunnitella niin, että ne ovat mahdollisimman helppoja ja vaivattomia käyttää. Olen heidän kanssaan samaa mieltä tässä asiassa. Väyrynen, Nevala ja Päivinen esittelevät kirjassaan ”Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa” erilaisia suunnittelu- ja tuotekehitysprosesseja (Kuvio 22.), joista voi ottaa mallia suunnitteluun.

Väyrysen, Nevalan ja Päivisen mukaan (2004, 22 - 23.) (Kuvio 22.) kaikissa prosesseissa yhteistä on se, että ne alkavat jonkinlaisella suunnitteluosuudella,

joka sisältää prosessista riippuen eri vaiheita. Tämän jälkeen alkaa tuotekehittelyosuus, jossa testataan ja parannellaan tuotetta. Testausta ja parantelua voidaan tehdä lukemattomia kertoja. Viimeisessä vaiheessa luodaan niin sanottu nollatuote, joka vastaa ominaisuuksiltaan tai ulkomuodoltaan tuotantoon menevää tuotetta. Nollatuotteen valmistustapa saattaa vielä vaihtua verrattuna lopulliseen tuotteeseen, mutta rakenteellisia muutoksia siihen ei enää tehdä.

Kuvio 23. Käyttäjälähtöisen suunnitteluprosessin vaiheet (Väyrynen, Neva, Päivinen 2004, 24.)

Väitän että suunnitteluprosesseja on yhtä monta, kuin on muotoilijoitakin. Ei ole olemassa väärää suunnittelutapaa, kunhan suunnittelun lopputuloksesta saadaan toimiva. Luodessani ravintolakalustetta lähden suunnittelemaan sitä prototyypin kautta. Tämä on melko kallis ja aikaavievä menetelmä, mutta sen käyttö on perusteltua, kun halutaan saada tietoa kalusteen ergonomiasta ja ulkonäöstä.

Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa (Kuvio 23.) on tärkeää, että suunnittelun lähtötietoja voidaan hyödyntää suunnitteluprosessissa. Viihtyisän ravintolatuolin suunnittelussa on tärkeää saada tietoa ergonomiasta ja kalusteen mittasuhteista, jotta voi suunnitella sellaisen ravintolakalusteen, jolla suurimman osan erikokoisista asiakkaista on mahdollisimman hyvä istua. Tämän mahdollistaminen vaatii perustietoa ergonomiasta, ihmisten mittasuhteista ja asiakaskunnasta.

Suunnitteluni on käyttäjälähtöistä, joten aloitin sen ottamalla selvää, millaiset ihmiset ravintotuoleja käyttävät. Selvitin kohderyhmän mieltymyksiä ja pyrin luomaan juuri heitä puhuttelevan kalusteen.

5.1 Konseptoinnin lähtökohdat ja tavoitteet

Konseptit kumpuavat tarpeesta tuottaa kuluttajalle jotain hyötyä. Esimerkiksi ravintolatuoli tarjoaa ravintolalle keinon tyydyttää asiakkaiden istumisen tarpeen. Konseptisuunnitteluun vaikuttavat suuresti lähtöolettamusten realistisuus ja tuotettujen konseptien toiminnan varmistaminen. Lähtöolettamuksena voi olla esimerkiksi se, että oletetaan ihmisten haluavan istua ravintolassa keskenään pienissä ryhmissä ja tämän toiminnan varmistamiseksi suunnitellaan konsepteja, jotka mahdollistavat helpon yhdessäolon istuen.

Konseptioimalla voidaan arvioida suunnitellun tuotteen ominaisuuksia ja ulkoasua, melkein kuin se olisi jo olemassa. Konseptisuunnittelu on oiva keino määrittää tulevia ratkaisuja ja kartoittaa erilaisia vaihtoehtoja tuotteen ulkoasulle ja toiminnalle. Keinosen ja Jääskön (2003, 32) mukaan konseptioimalla voidaan saada mahdollisuuksille konkreettinen ilmiäsu. Mihin konseptointia tarvitaan? Keinonen ja Jääskö kertovat Tuotekonseptointi kirjassaan Whirlpoolin muotoilujohtaja Richard Eisenmannin todenneen, että konseptioimalla saadaan esimerkkejä eli konsepteja siitä, millaisiksi uusiksi tuotteiksi teknologiset mahdollisuudet ja markkinoiden haasteet voivat muodostua.

Konseptoinnissa tavoitteena voi olla Keinosen ja Jääskön (2003, 52) mukaan esimerkiksi nykyteknologiaa apuna käyttäen kehittää sellainen tuote, jota yrityksen tuotevalikoimista ei vielä löydy ja jolle on tarvetta. Heidän mukaansa yleensä konseptoinnin lähtökohtana on idea tai mahdollisuus, josta ei kuitenkaan vielä tiedetä paljoa ja jota lähdetään siksi tutkimaan tarkemmin.

Konseptisuunnittelun yksi hyvä puoli muotoilijan näkökulmasta on, että siinä saa tehdä virheitä toisin kuin vaikkapa tuotesuunnittelussa. Konseptisuunnittelussa lennokkaat ideat ovat tervetulleita ja niiden toteuttamismahdollisuuksia ei tarvitse lähteä miettimään vielä kovin vakavasti. Keinonen ja Jääskö (2003, 37) kertovat, että konseptin ei tarvitse olla täydellinen kuvaus tuotteesta, vaan sen pitää kuvata oleellimmat piirteet, jotka erottavat konseptin jo markkinoilla olevista tuotteista tai muista konsepteista. Muotoilijan kannalta konseptoinnin joustavuutta korostava

puoli on se, että kohdemarkkinoita, käyttäjiä tai markkinoille tulon ajankohtaa ei ole välttämättä ennalta määrätty konseptoinnissa.

Yleensä konseptisuunnittelun lähtökohtana ovat käyttäjät ja lisäarvon tai toiminnan tuottaminen heille. Keinosen ja Jääskön (2000, 193 - 195) mukaan konsepti voi ottaa kantaa käyttäjien ”oletettuihin tarpeisiin ja mieltymyksiin, teknologian avaamiin mahdollisuuksiin ja esimerkiksi kilpailijoiden todellisiin ja arvioituihin toimiin.” Konsepti saattaa Keinosen ja Jääskön (2003, 36) mukaan keskittyä esittelemään esimerkiksi tuotteen ulkonäköön tai toimintaan liittyvää keinoa, jolla se erottautuu kilpailijoista.

5.2 Suunnitteluveturit

”Konseptille on luotava ”sielu” vaikka ruumista ei vielä olisikaan.”, Keinonen ja Jääskö (2003, 52) toteavat viisaasti. Tällä he tarkoittavat sitä, että konseptin ydinajatus on pyrittävä kiteyttämään, vaikka sen ulkoasusta ei vielä olisikaan tietoa. Apuna konseptisuunnittelussa voidaan käyttää vertauskuvia, erilaisia skenaarioita ja niin sanottuja suunnitteluvetureita. Suunnitteluveturina ravintolatuolille voi olla esimerkiksi se, että tuolin tulisi olla pinottava. Keinosesta (2000, 194 - 195) suunnitteluveturit voivat olla myös arvauksia siitä, mihin suunnittelussa kannattaa kiinnittää huomiota. Toisinaan ne voivat olla myös totuuksia, joita pidetään lähes itsestäänselvyyksinä, mutta joihin ei silti välttämättä tajuta kiinnittää huomiota. Valitsin ravintolatuolin suunnitteluvetureikseni keveyden, tukevuuden ja siirrettävyyden.

Keinosen (2000, 194 - 195) mukaan suunnitteluveturit toimivat työkaluina, kun pyritään löytämään parhaita mahdollisia ratkaisuja keskeisiin konseptoinnin haasteisiin. Tämän prosessin aikana ei tarvitse välttää riskejä ja epäonnistumisia, mutta omista virheistä olisi kuitenkin syytä oppia. Suunnitteluvetureita on oltava oikea määrä, mieluiten vähän, sillä jos niitä on liikaa, konseptin luonne hämärtyy helposti, kun ei tiedetä mitkä ovat suunnittelun tärkeimmät päämäärät.

5.3 Suunnittelutyötä rajoittavat tekijät

5.3.1 Teollinen valmistettavuus

Teollisen valmistettavuuden huomioonottamisen tuomat haasteet on pidettävä mielessä jo aivan suunnitteluprosessin alusta lähtien. En ole luomassa yksittäiskappaletta designia johonkin tiettyyn ravintolaan, vaan koetan luoda sarjatuotantoon soveltuvan tuolin, joka sopisi ulkomuotonsa ja värityksensä puolesta useamman eri ravintolan tyyliin. Teollinen valmistettavuus tarkoittaa minulle sitä, että kalusteet suunnitellaan siten, että ne ovat mahdollisimman helposti ja nopeasti koneellisesti valmistettavissa ja että käsityön osuus valmistuksessa olisi mahdollisimman pieni.

5.3.2 Valmistuskustannukset ja myyntihinta

Kalusteen valmistuskustannuksiin vaikuttavat muun muassa valmistusmateriaali ja se, paljonko ja millaisia työvaiheita kalusteen tekoon kuuluu. Myyntihintaan vaikuttaa edellä mainittujen lisäksi se, kauanko kaluste makaa varastossa. Yritykselle kaikkein taloudellisinta olisi, jos kalusteita pystytään tekemään sitä mukaa, kun niitä tilataan suoraan ostajille tai jälleenmyyjille. Tällainen unelmatilanne on kuitenkin lähestulkoon aina utopiaa.

Se rajoittaa suuresti suunnittelutyötä, mikäli yritys on etukäteen määritellyt, kuinka paljon valmis tuote saa enimmillään tulla maksamaan tai kuinka suuret sen valmistuskustannukset saavat olla. Tällainen valmistuskustannusten, sekä myyntihinnan etukäteen määrittäminen nimittäin rajaavat pois tiettyjä materiaaleja, työtapoja ja suunnitteluratkaisuja.

5.3.3 Liikuteltavuus ja puhdistettavuus

Ravintoloiden tuoleja siirrellään todella paljon ja niiden päälle kaatuu usein juomia ja ruokaa. Likaantumista ei voi välttää, mutta suunnitteluvaiheessa voidaan valita tuoleihin esimerkiksi monivärisiä verhoilumateriaaleja, joista lika ei näy niin hyvin ja jotka ovat helppoja puhdistaa. Verhoilussa voidaankin suosia kankaita, jotka on käsitelty kemiallisesti hylkimään tahroja. Tuolit voidaan pintakäsitellä jollain värisävyllä, josta lika ei erotu helposti.

Helppo liikuteltavuus on äärimmäisen tärkeä ominaisuus ravintolakalusteella. Välillä voi olla paikallaan vähentää tai lisätä ravintolan kalustusta asiakasmäärien vaihdellessa. Tällöin on ensiarvoisen tärkeää, että ylimääräiset tuolit on mahdollista siirtää varastoon tai, että varastosta voidaan hakea lisää tuoleja kohtuullisen vaivattomasti.

Todella raskaat tuolit ovat vaikeasti liikuteltavia, mutta ne ovat myös yleensä kestäviä. Ravintoloiden henkilökunta joutuu nostelemaan tuoleja usein siivoamisen yhteydessä. Mikäli tuoleja on paljon ja ne ovat painavia, saattaa niiden nosteluun väsyä. Lisäksi nostoasennon ollessa epäergonominen, voi jatkuvasta painavien tuolien nostelusta seurata kroonisia selkävaivoja. Tuoleja suunniteltaessa olisi syytä tehdä niistä tarpeeksi keveitä ja kyllin kestäviä. Kevyitä ja kestäviä kalusteita on mahdollista suunnitella oikeilla materiaalivalinnoilla ja hyvällä muotoilulla.

6 RAVINTOLATUOLIN PROTOTYYPPI

Haastattelusta saatujen tietojen pohjalta suunniteltiin ravintolatuoli, joka sopisi mahdollisimman moneen erityyppiseen ravintolaan. Työ aloitettiin jakamalla suunnitteluosuus pienempiin osasiin, kuten tuolin jalkojen, selkänojan ja istuinosan suunnitteluun. Apuna oikeiden mittasuhteiden kartoituksessa ja testauksessa käytettiin ergonomian testaamiseen soveltuvaa, muotoilija Yrjö Kukkapuron suunnittelemaa tuolia. (Kuvio 24.) Tuolin avulla oli hyvä testata oikea selkänojan ja istuinosan kulma käytännössä. Eri ergonomiaa, käytettävyyttä ja ihmisen mittasuhteita käsittelevien kirjojen tietoja yhdisteltiin ergonomialtaan ja toimivuudeltaan mahdollisimman hyvän tuoliprototyypin valmistamiseksi. Ergonomian kannalta erityisen tärkeäksi suunnittelukohteeksi täsmentyi selkänoja ja sen muodon, koon ja sijainnin miettiminen. Kokemukseni mukaan monissa markkinoilla olevissa ravintolatuoleissa juuri selkänoja edustaa huonoa muotoilua.

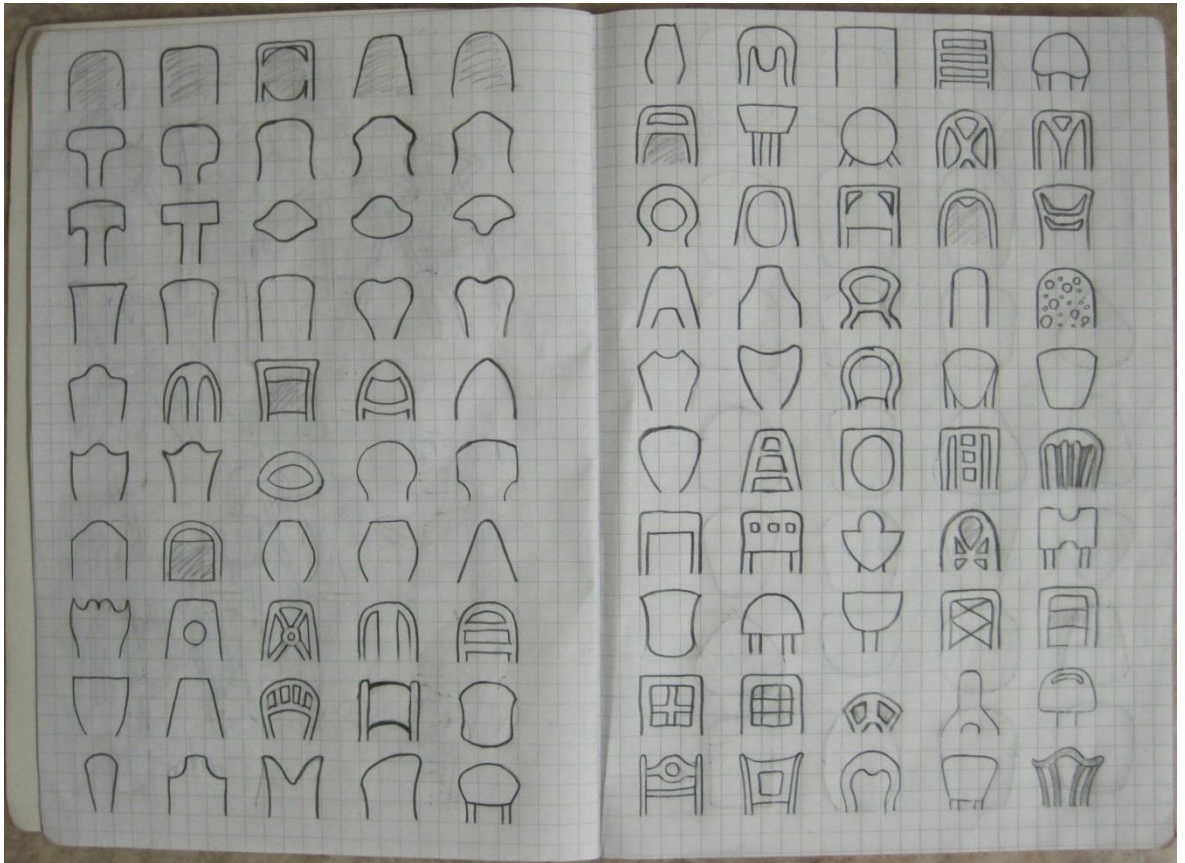

Kuvio 24. Yrjö Kukkapuron suunnittelema tuoli ergonomiakokeiluihin

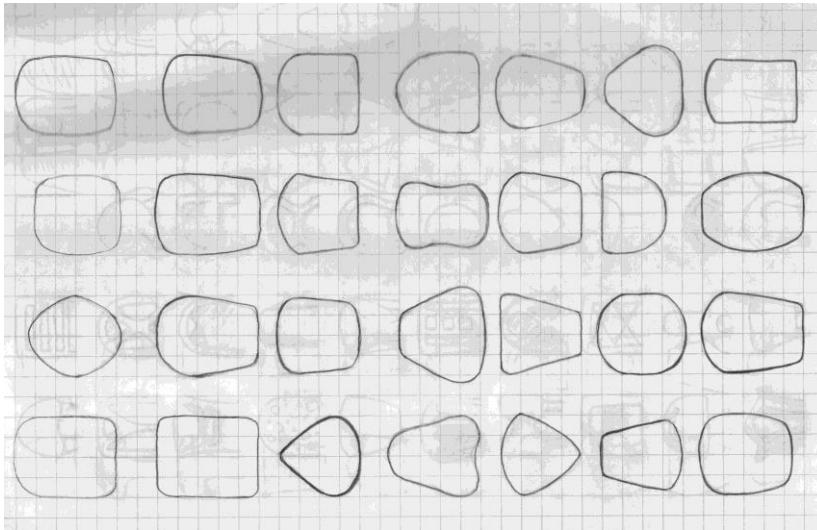
6.1 Luonnostelu ja konseptointi

Luonnostelu aloitettiin piirtämällä erilaisia selkänöjia (Kuvio 25). Seuraavaksi luonnosteltiin tuolin istuinosia (Kuvio 26.). Tämän jälkeen pohdittiin, minkälaiset jalat tuoliin tehtäisiin. Luonnostelua rajoitti ja ohjasi ravintoloiden asiakkaiden mieltymys yksinkertaiseen muotokieleeseen.

Luonnosteluvaiheessa suosittiin pehmeitä, pyöreitä muotoja ja vältettiin liiallista terävien kulmien käyttöä. Luonnokset yritettiin myös pitää tarpeeksi yksinkertaisina ja asiakkaiden makuun sopivina.

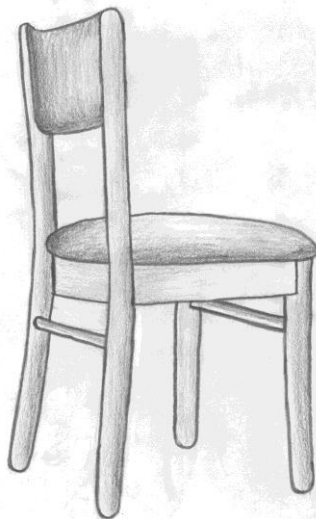

Kuvio 25. Ote selkänöjan luonnoksista

Kuvio 26. Ote istuinosan luonnoksista

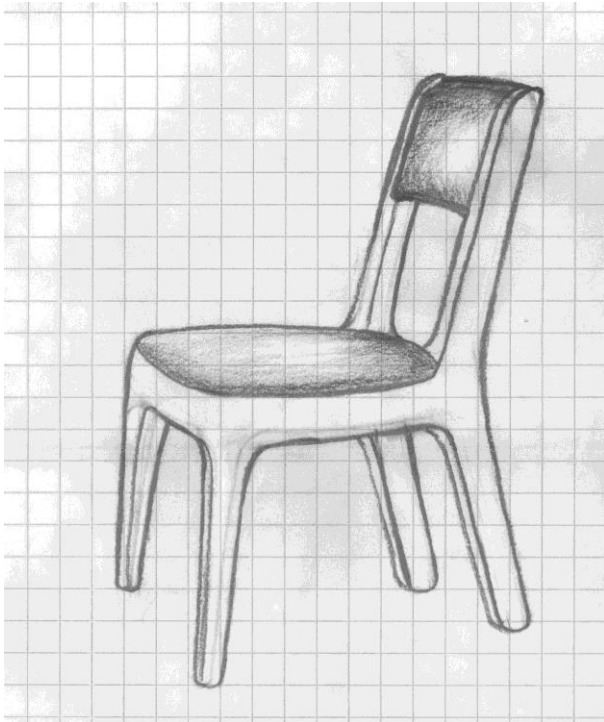
Selkänöjien, istuinosien sekä tuolin jalkoja luonnostelun (Kuvio 25.) (Kuvio 26.) jälkeen niitä yhdisteltiin keskenään ja piirrettiin konsepteja. (Kuvio 27.) (Kuvio 28., (Kuvio 29.) (Kuvio 30.) (Kuvio 31.) (Kuvio 32.) Erityisesti konseptit 1 ja 3 (Kuvio 27.). (Kuvio 29.) ohjasivat suunnittelutyötä, mutta ne muuttuivat melkoisesti suunnitteluprosessin varrella käytettävyys- ja ergonomiaseikkojen vuoksi.

Kuvio 27. Konsepti 1

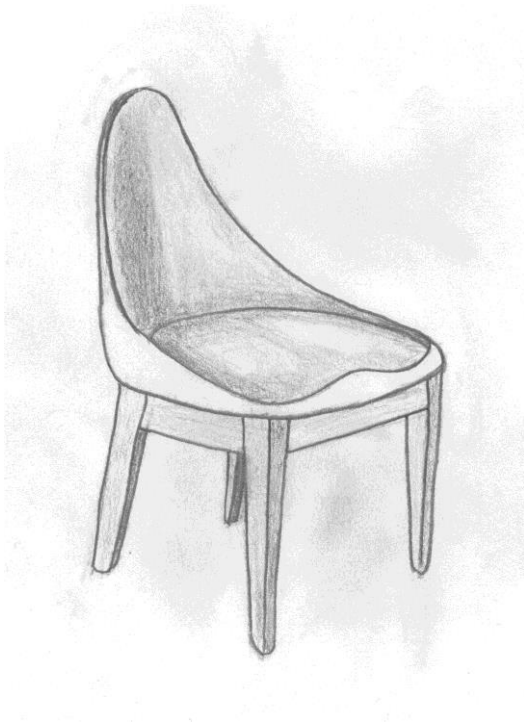
Kuvio 28. Konsepti 2

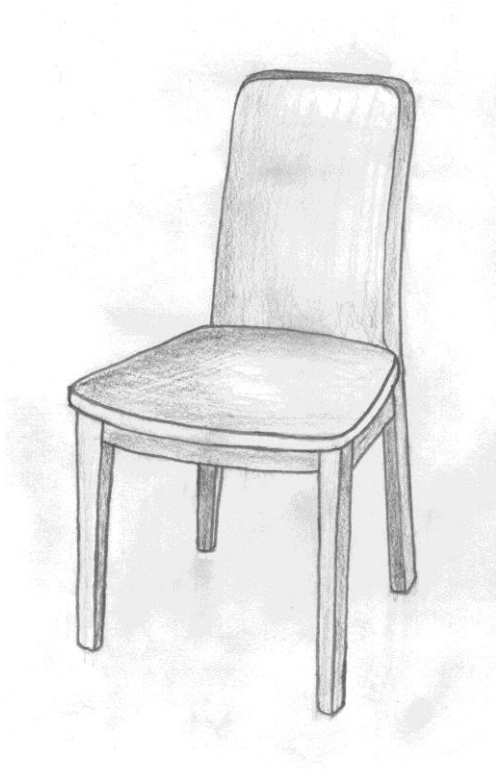
Kuvio 29. Konsepti 3

Kuvio 30. Konsepti 4

Kuvio 31. Konsepti 5

Kuvio 32. Konsepti 6

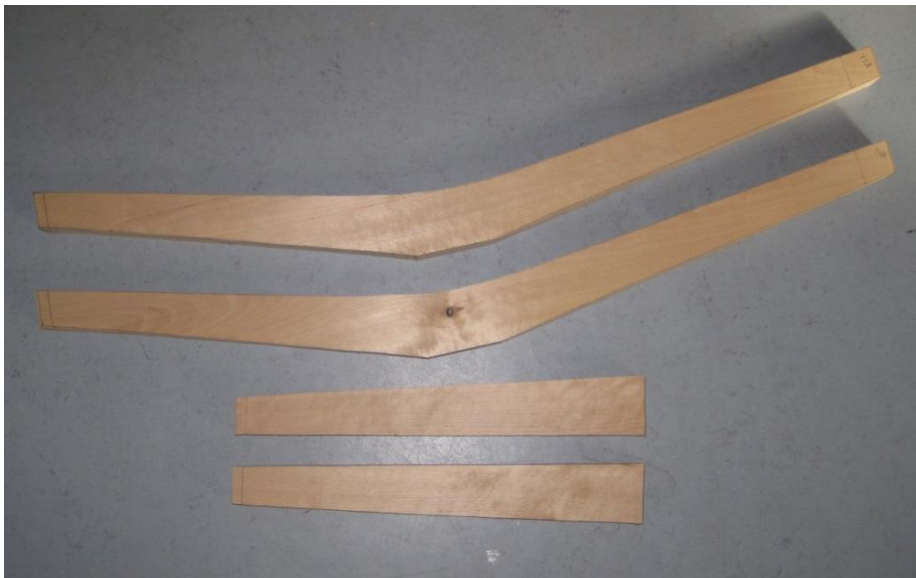
6.2 Muotoiluprosessi

Kun selkänojan, istuinosan ja jalkojen muoto oli täsmentynyt, alettiin tehdä kaavoja pahvista. Kaavoilla nähtiin osat oikeissa mittasuhteissa ja pystyttiin muuttamaan niitä ja hahmottamaan tuolin ulkonäköä tarkemmin. Pahvisia kaavoja muutettiin välillä hieman alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeaviksi. Kaavoja käytettiin apuna piirrettäessä lankulle tuolin etu- ja takajalat. Tämän jälkeen ne leikattiin karkeaan muotoonsa.

Seuraavaksi suunniteltiin tuolin istuinosan alapuolista sarjaa. Tässä vaiheessa päädyttiin muuttamaan tuolin takajalkojen sijaintia sarjassa ulkonäköseikkojen vuoksi. Takajalat siirrettiin toisiinsa nähden suoraan, kun ennen ne olivat olleet hieman vinossa. Suhteessa toisiinsa suorassa olevat takajalat näyttivät tasapainottavan tuolin ulkonäköä, kun etujalat olivat hieman sisäänpäin vinossa.

Etujalkoja käännettiin sisäänpäin ja istuinosaa kavennettiin edestä, jotta tuoleilla istuvien asiakkaiden jaloilla olisi enemmän tilaa pöydän alla ja jotta tuoleja mahtuisi riittävästi pienenkin pöydän ääreen.

Hieman sisäänpäin käännetyt jalat toimivat myös erottautumiskeinona muista tuoleista. Kaventamalla istuinosaa edestä, saadaan ihmisille lisää liikkumatilaa tuoleissaan. Kun tuolien istuinosat eivät ole aivan toisissaan kiinni, ihmisten henkilökohtainen tila kasvaa ja viihtyvyys lisääntyy sen myötä.

Kuvio 33. Tuolin jalat karkeassa muodossaan

Kuvio 34. Tuolin osia keskeneräisinä

Sarjan osat leikattiin oikeaan kokoon ja muotoon pyörösahalla, vannesahalla, alajyrsimellä ja hiomalla. Tuolin jalkoihin jyrättiin reilu pyöritys ja niitä hiottiin vielä entistäkin pyöreämmiksi. Tuolin sarjaan ja jalkoihin tehtiin pyörötappiliitokset tuplatappiporakoneella. Selkonojan kaari saatiin taivuttamalla metallista viivoitinta halutunlaiseksi kaareksi ja piirtämällä sitä apuna käyttäen selkänöjan kaareva muoto. Tämän jälkeen selkänöja leikattiin vannesahalla karkeaan muotoonsa ja hiottiin läpikotaisin. Selkänöjan ylä- ja alaosa pyörästettiin esteettisistä syistä ja mukavuuden takia. Selkänöja kiinnitettiin takajalkoihin Lamello-liitoksella ja kuudella 20 koon Lamellolla. Tuolin pohjalevyksi valittiin yhdeksän millimetriä paksu vaneri, johon leikattiin muoto vannesahalla. Pohjalevyn muoto viimeisteltiin hiomalla.

Kuvio 35. Tuolin runko liimauksessa

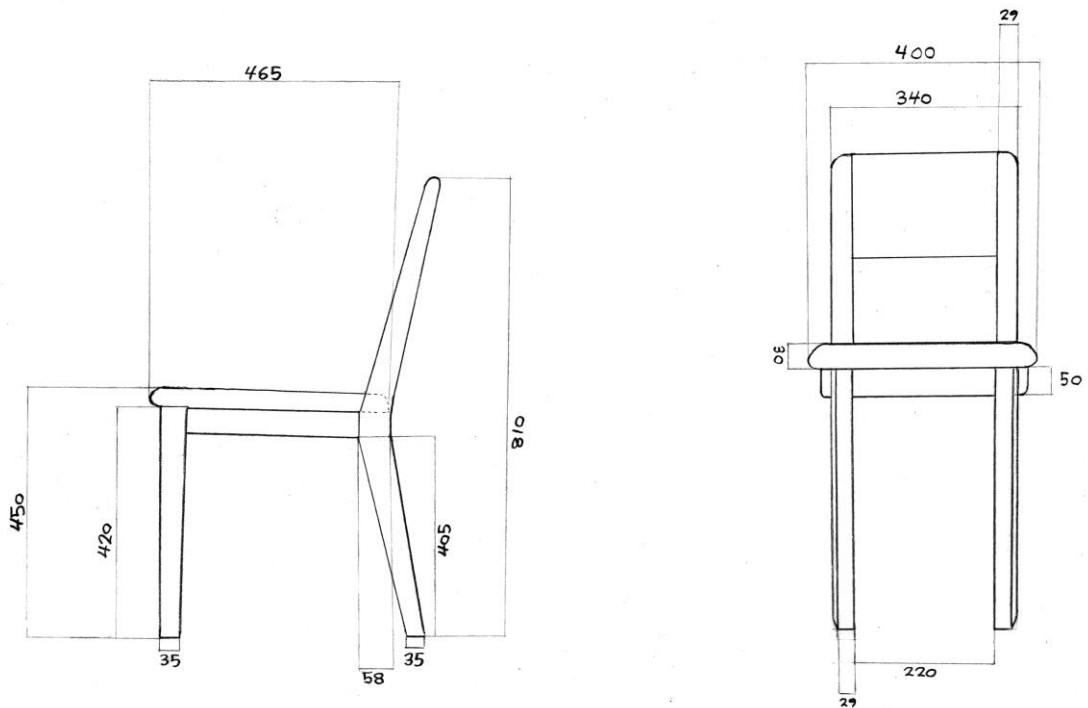
Tuolin takajalat, selkänoja ja takasarja liimattiin ensimmäisenä kiinni. Tämän jälkeen liimattiin takajalkoihin sivusarjat, joihin kiinnitettiin yhteen liimatut etusarja ja etujalat. Tuolin rungon liimauksen jälkeen etu- ja takajalat katkaistiin oikeaan pituuteensa. Sivusarjojen, sekä istuinosan vanerin läpi porattiin reiät ja vaneriin lyötiin vakiintuneelta lempinimeltään hämähäkeiksi kutsutut lyöntimutterit. Sivusarjojen reikien alkua porattiin isommalla poranterällä tarpeeksi syväälle, jotta ruuvien kannat saadaan uppoamaan piiloon ja ruuvit kiinnittymään lyöntimuttereihin. Sarjoja tukemaan tehtiin tukipalat istuinosan alle. Näihin paloihin porattiin reiät ja ne kiinnitettiin sarjoihin ruuveilla.

Tuolin istuinosaan muotoiltiin kolmesenttinen pehmuste ja se liimattiin vaneriin kiinni, niin että lyöntimutterit jäivät pehmusteen alle piiloon. Tämän jälkeen leikattiin kangastilkusta sopivan kokoinen pala verhoilua varten ja verhoiltiin istuinosa prässä apuna käyttäen Spicy-nimisellä kankaalla, joka on väritykseltään

tarpeeksi monivärinen, jottei siinä näy lika kovin hyvin. Tuoli petsattiin keskiruskealla värillä ja lakattiin kahdesti.

Kuvio 36. Tuolin runko koottuna

Kuvio 37. Tuolin mittoja

Saadakseni tuolista mitoitettua mahdollisimman ergonomisen, käytin apuna etenkin Launiksen ja Lehtelän, sekä Väyrysen, Nevalan ja Päivisen ergonomiiaa käsittelevien kirjojen ohjearvoja. Tuolien ryhmittelyssä huomioon otettavia mittoja löysin Barabanin ja Durocherin menestyksestä ravintolasuunnittelua käsittelevästä kirjasta. Pohdin millaiset mitat ovat erityisesti ravintolatuolille sopivia. Jouduin ottamaan mitoituksessa (Kuvio 37.) huomioon paljon pieniä seikkoja, jotka vaikuttavat tuolin mukavuuteen, esimerkiksi sen, että ravintoloissa ihmiset ruokailevat kengät jalassa. Tämä aiheuttaa sen, että kenkien tuoma lisäpituus jaloille piti ottaa mitoituksessa huomioon.

Kuvio 38. Ravintolatuolin prototyyppi

Kuvio 39. Ravintolatuolin prototyyppi

Kuvio 40. Ravintolatuolin prototyyppi

7 POHDINTA

Kuvakollaasien kuvatauluissa oli edustettuna vain pieni osa olemassaolevista ravintolatuoleista, joten täydellisen tarkkaa käsitystä asiakkaiden mielipiteistä viihtyisästä ravintolatuolista ei tällä menetelmällä voinut saada, mutta suuret suuntaviivat kuitenkin. Haastateltavien määrä oli melko pieni, mutta haastateltavina oli kuitenkin molempien sukupuolten edustajia, eri-ikäisiä ja eri alojen ihmisiä. Saatuja tietoja voidaan kuitenkin pitää tuloksellisina, koska niiden pohjalta valmistettua tuolia pidettiin onnistuneena.

Olen todella tyytyväinen ravintolatuolin prototyypini istuinmukavuuteen. Istuinmukavuutta tuo hyvin muotoiltu ja pehmustettu istuinosa, jossa on oikeat mittasuhteet. Saavutin mielestäni hyvin tavoitteeni suunnitella tuoli, jossa erikokoisten ihmisten on hyvä istua. Tuolin selkänöja on todella ergonominen ja tuolin istuinkorkeus ja mittasuhteet ovat kohdillaan. Tuolilla on hyvä istua ryhdikkäästi ruokaillessa, mutta siinä voi olla rennommassakin asennossa ja viihtyä koko ravintolaillan. Osasin tasapainoilla tukevan rakenteen ja keveyden kanssa, sekä suunnitella tuolin, joka on vakaa ja myös näyttää tukevalta. Tuoli ei tukevasta rakenteestaan ja kestävydestään huolimatta ole painava. Se onkin siirreltävässä ja nosteltavissa vaikka yhdellä kädellä ja lapsi sylissä.

Muuttaisin nykyisessä prototyypissäni vielä muutama asiaa. Lisäisin prototyypin etusarjaan kaarevan lisäpalan puhtaasti esteettisistä syistä. Lisäpala saisi olla samassa suhteessa kaareva, kuin istuinvanerin etuosa. Tällä tuolin ulkonäöstä saisi tasapainoisemman. Leikkaisin tuolien takajalkojen paksuimmasta kohdasta ylöspäin viisi millia pois, jotta saisin tuolista siromman ja harmonisemman näköisen. Lisäksi höyläisin tuolin kaikkien jalkojen paksuudesta millin tai puolitoista millia pois ulkonäköseikkojen takia. Istuinmukavuutta parantaisin entisestään laittamalla istuinosaan sentin paksumman pehmusteen ja tekemällä tällä tavalla tuolista pehmeämmän. Selkänöjan ja istuinosan mittasuhteita en muuttaisi, enkä vaihtaisi istuinkorkeutta, koska niissä ei mielestäni ole enää parantamisen varaa. Mikäli rakentaisin uuden prototyypin, kokeilisin ehkä, miltä

suuremmat pyöristykset tuolin jalkojen sisäosissa näyttäisivät. Saattaisin myös harkita pinottavan version suunnittelua, vaikka pinottavuuden huomioiminen vaikuttaisi paljon tuolin ulkonäköön.

Tämän opinnäytetyön tuloksena sain valmistettua ergonomisen tuolin, joka on väritykseltään ja muotokieleltään useimpiin ravintoloihin sopiva. Junetin toimitusjohtaja kommentoi tuolia sanoen, että se on ajan hengen mukainen, mukava istua ja todella hyvin ravintolaan sopiva. Tuolin ilmettä on tarvittaessa mahdollista vaihtaa valitsemalla toisenlainen verhoilu tai pintakäsittely ja tällä tavalla olisi mahdollista saada se sopimaan myös kotikäyttöön.

LÄHTEET

- Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Baraban, R. & Durocher, J. 2010. Successful Restaurant Design. 3. painos. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001, Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008, Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. 1996. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Holmberg, K. 2000. Kalustemuotoiludesign. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hotelli Mesikämmen. (Ei päiväystä.) [Verkkosivu]. [Viitattu 12.3.2013]. Saatavana: <http://www.hotellimesikammen.fi/>
- Keinonen, T. Jääskö, V. 2003. Tuotekonseptointi. Helsinki: Teknologiateollisuus ry.
- Keinonen, T. 2000. Miten käytettävyyys muotoillaan? Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Launis, M. & Lehtelä, J. 2011. Ergonomia. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Lounasportaat. (Ei päiväystä.) [Verkkosivu]. [Viitattu 12.3.2013]. Saatavana: <http://www.ahtari.com/lounasportaat/>
- Puolistrukturoitu haastattelu. (Ei päiväystä.) [Verkkosivu]. [Viitattu 13.3.2013]. Saatavana: <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/02/>
- Pöyliö, L. 01.09.2004. Johdatus estetiikan käsitteisiin. [Verkojulkaisu]. Jyväskylä: VerkkoVeräjä. [Viitattu 1.4. 2013]. Saatavana: <http://www.peda.net/veraja/projekti/centraali/jao/ryhma3/lp>
- Tukiainen, M. Luova tila – Tulevaisuuden työpaikka. 2010. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Väyrynen S., Nevala N., Päivinen M., Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa.
2004. Helsinki:Teknologiaifo Teknova Oy.

KUVIEN LÄHTEET

Kuvio 1. Ravintola Peppersack, Viro, Tallinna. Oma kuva.

Kuvio 2. Club Dem, Turkki Alanya, hotellin ravintolan aula. Oma kuva.

Kuvio 3. Lähikuva Club Demin aulan tuolin verhoilun ja istuintyydyn pintakuvioinnista. Oma kuva.

Kuvio 4. Ravintolakalusteiden väliset etäisyydet. Baraban, R. & Durocher, J. 2010. Successful Restaurant Design. 3. painos. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Kuvio 5. Tunnesiteiden kiinnittyminen tuotteeseen. Keinonen, T. 2000. Miten käytettävyys muotoillaan? Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu

Kuvio 6. Mesikämmenen ravintolan tuoleja. Oma kuva.

Kuvio 7. Mesikämmenen ravintolan suurempi sali. Oma kuva.

Kuvio 8. Mesikämmenen ravintolan tuoleja. Oma kuva.

Kuvio 9. Lounasportaiden ravintolatila. Oma kuva.

Kuvio 10. Lounasportaiden takkakabinetti. Oma kuva.

Kuvio 11. Yksityiskohta Lounasportaiden takkakabinetista. Oma kuva.

Kuvio 12. Moninkertaiset tulkinat. Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008, Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Kuvio 13. Tulkintojen moninkertaisuus. Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. 1996. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kuvio 14. Ravintolakalusteiden tärkeimmät ominaisuudet asiakkaiden mukaan. Oma kuva.

Kuvio 15. Lounasportaiden asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet. Oma kuva.

Kuvio 16. Mesikämmenen asiakkaiden arvostamat tuolien ominaisuudet. Oma kuva.

Kuvio 17. Viihtyisin ravintola. Oma kuva.

Kuvio 18. Viihtyvyydeltään huonoin ravintola. Oma kuva.

Kuvio 19. Viihtyvyydeltään paras tuoli. Oma kuva.

Kuvio 20. Ergonomian testausta. Oma kuva.

Kuvio 21. Asiakkaiden pituus. Oma kuva.

Kuvio 22. Tavallisimpia suunnitteluprosessin vaiheita. Väyrynen S., Nevala N., Päivinen M., Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa. 2004. Helsinki:Teknologiaifo Teknova Oy.

Kuvio 23. Käyttäjälähtöisen suunnitteluprosessin vaiheet. Väyrynen S., Nevala N., Päivinen M., Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa. 2004. Helsinki:Teknologiaifo Teknova Oy.

Kuvio 24. Yrjö Kukkapuron suunnittelema tuoli ergonomiakokeiluihin. Oma kuva.

Kuvio 25. Ote selkänöjan luonnoksista. Oma kuva.

Kuvio 26. Ote istuinosan luonnoksista. Oma kuva.

Kuvio 27. Konsepti 1. Oma kuva.

Kuvio 28. Konsepti 2. Oma kuva.

Kuvio 29. Konsepti 3. Oma kuva.

Kuvio 30. Konsepti 4. Oma kuva.

Kuvio 31. Konsepti 5. Oma kuva.

Kuvio 32. Konsepti 6. Oma kuva.

Kuvio 33. Tuolin jalat karkeassa muodossaan. Oma kuva.

Kuvio 34. Tuolin osia keskeneräisinä. Oma kuva.

Kuvio 35. Tuolin runko liimauksessa. Oma kuva.

Kuvio 36. Tuolin runko koottuna. Oma kuva.

Kuvio 37. Tuolin mittoja. Oma kuva.

Kuvio 38. Ravintolatuolin prototyyppi . Oma kuva.

Kuvio 39. Ravintolatuolin prototyyppi . Oma kuva.

Kuvio 40. Ravintolatuolin prototyyppi . Oma kuva.

Kuvataulut ravintoloiden sisustuksista

Beautiful Life. 2013. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana:
<http://www.beautifullife.info/wp-content/uploads/2011/05/21/03.jpg>

Chic Tip. 2013. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana:
http://www.chicTip.com/wp-content/uploads/2011/10/ar_211011_13.jpeg

De Paginas. 2009. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana:
http://www.depáginas.es/fotosde_Tom_Aikens

Home Designing. 2012. [Verkkosivusto]. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana:
<http://www.home-designing.com/2010/04/22-inspirational-restaurant-interior-designs>

Sherterholic. 2011. Modern Metamedia LLC. [Verkkosivusto]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana:
http://2.cf.shn.m3cdn.net/wpcontent/uploads/2012/11/adfbdezeen_Noma-Restaurant-by-Space-Copenhagen_1sq-400x400.jpg

Yavari, A. 2009. The Ultimate Design Magazine. [Verkkolehti]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana:
http://www.designtodesign.com/storage/post_images/dec2009/4/mom/germain-parisian-restaurant-interior-design-by-india-mahdavi/germain-restaurant-02.jpg?__SQUARESPACE_CACHEVERSION=1262068098364

Kuvataulu ravintolatuoleista

Archi Expo. 2013. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana: <http://www.archiexpo.it/cat/hotel-bar-ristoranti-AI.html>

C.G. Sparks. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013]. Saatavana: <http://cgsparks.com/set-of-2-reclaimed-teak-dining-chairs.html>

De La Espada. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana:<http://delaespada.com/projects/tres-encinas/>

Foshan Diyiting Industrial Investment Co. 2012. Hong Kong: Alibaba Group.
Korsiha. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana:http://kaiwong.en.alibaba.com/product/462682934-212505899/hot_selling_wooden_carved_dining_chair_leather_EB001.html

Herman Miller. 2013. Herman Miller, Inc. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana: <http://www.hermanmiller.com/lifework/wp-content/uploads/one-chair-konstantin-grcic.jpg>

Korsiha. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana:<http://mfinizadeh.persianguig.com/korsi/korsi--www.881009.ir.png>

Lugo. 2013. [Verkkosivu]. Lichfield: Lugo UK Limited. [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana: <http://www.lugo.co.uk/images/sides/ambrose-0265-hotel-dining-chair.jpg>

Seated Global. 2009. [Verkkosivu]. Sydney: B Seated Global [Viitattu 2.4.2013].
Saatavana: http://www.bseatedglobal.com.au/content_common/pr-outdoor-indoor-chairs_lisboa-outdoor-chairs.seo

LIITTEET

LIITE 1 Puolistrukturoidun haastattelun kyselylomake

Puolistrukturoitu haastattelu

tuolien vaikutuksesta ravintolan viihtyisyyteen

Tapio Kivelä
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Kulttuurin yksikkö
Muotoilun koulutusohjelma
Teollinen kalustemuotoilu

Perustiedot

Sukupuoli

mies

nainen

Siviilisäätö

naimaton

avioliitossa

avoliitossa

eronnut

leski

Ikä:

Ammatti:

Onko teillä lapsia?

Kyllä

Ei

Jos vastasit kyllä, kuinka monta? _____

Kuinka usein käyt ulkona syömässä?

Valitse seuraavista asioista viisi tärkeintä ominaisuutta ravintolatuolille. (Numeroi vastaukset 1-5. Numero 1 on tärkein.)

- Ulkonäkö
- Keveys
- Pehmeys
- Selkänoja
- Käsinojat
- Siirreltävyys
- Säädettyvyys
- Tukeva rakenne
- Verhoilu
- Materiaali
- Ympäristöystävällisyys
- Kestävyys
- Tyyli

Onko teillä jotain omia ideoita tai parannusehdotuksia jo olemassa oleviin ravintolatuoleihin?

Tarkastele kuvia erilaisista ravintoloista. Vastaa kysymyksiin lyhyesti.

Missä ravintolassa viihtyisit? Miksi?

Missä ravintolassa et viihtyisi? Miksi?

Tarkastele kuvia erilaisista ravintolatuoleista. Vastaa kysymyksiin lyhyesti.

Missä tuolissa viihtyisit parhaiten? Miksi?

Missä tuolissa viihtyisit huonoiten? Miksi?

LIITE 2 Haastattelussa käytetyt kuvataulut ravintolaympäristöistä ja tuoleista

A

C

B

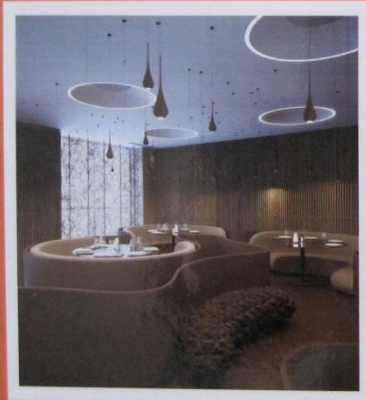
D

E

G

F

H

